

Avaleht>Perekonnaasjad ja pärimine>Abielu ja registreeritud kooselu varalised tagajärjed>Abikaasade varasuhe

Abikaasade varasuhe

Liikmesriigi õigusnormid, mis käsitlevad rahvusvaheliste abielupaaride vara jagamist abielulahutuse, lahusel või surma korral

Euroopa Liidu kodanikud liiguvad üha sagedamini ühest riigist teise, et seal õppida, töötada või luua pere. Selle tulemusel tekib üha rohkem rahvusvahelisi paare, kes on kas abielus või kelle kooselu on registreeritud.

Rahvusvahelised paarid on paarid, kus partneritel on erinev kodakondsus, kes elavad muus ELi liikmesriigis kui nende koduriik või omavad vara eri riikides. Rahvusvahelised paarid, kes on kas abielus või kelle kooselu on registreeritud, peavad oma vara haldama ning abielulahutuse/lahuselu või ühe partneri surma korral seda jagama.

Sellistes olukordades on neile abiks ELi õigusnormid. Neid kohaldatakse 18 ELi liikmesriigis: Rootsis, Belgias, Kreekas, Horvaatias, Sloveenias, Hispaanias, Prantsusmaal, Portugalis, Itaalias, Maltas, Luksemburgis, Saksamaal, Tšehhi Vabariigis, Madalmaades, Austrias, Bulgaarias, Soomes ja Küproses. Nende normidega määratakse kindlaks, millise ELi liikmesriigi kohus peaks lahendama rahvusvahelise paari varaga seotud vaidlused ja millist õigust tuleks nende vaidluste lahendamise suhtes kohaldada. Samuti muudavad need normid lihtsamaks ühes ELi liikmesriigis tehtud kohtuotsuse või koostatud notariaaldokumendi tunnustamise ja täitmise muus ELi liikmesriigis.

Üksikasjaliku teabe saamiseks konkreetse riigi kohta klõpsake selle riigi lipul.

Kui vajate lisateavet, võtke ühendust asjaomase ELi liikmesriigi ametiasutuse või õiguspraktikuga.

Samuti võite külastada Euroopa Liidu Notariaatide Nõukogu veebisaiti <http://www.coupleseurope.eu/et/home>.

Viimati uuendatud: 30/05/2023

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.

Abikaasade varasuhe - Tšehhi

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Jah.

Tšehhi õiguse kohaselt käsitletakse abieluvarana kõike, mis kuulub abikaasadele, millel on väärtus ja mida ei ole abikaasade varasuhtest välja jäetud.

Abieluvara suhtes kohaldatakse seadusjärgset režiimi, konkreetset kokkulepitut režiimi või kohtuotsusega kehtestatud režiimi.

Seadusjärgse režiimi kohaselt käsitletakse ühisvarana kõike, mille üks abikaasast omandas või mille abikaasad omandasid ühiselt oma abielu ajal, välja arvatud järgmist:

- vara, mille eesmärk on ühe abikaasa isiklike vajaduste rahuldamine;
- vara, mille üks abikaasast on saanud kingituse, päranduse või annakuna, välja arvatud juhul, kui kingi andja või testaator väljendas teistsugust soovi;
- vara, mille üks abikaasast on saanud hüvitisena tema loomulike õiguste rikkumisega tekitatud mittevaralise kahju eest;
- vara, mille üks abikaasast on omandanud tema ainuomandiõigust käsitleva kohtumenetluse tulemusel;
- vara, mille üks abikaasast on omandanud hüvitisena tema ainuomandis oleva vara kahjustumise, hävimise või kaotumise eest.

Kasumit, mis on saadud üksnes ühele abikaasale kuuluvalt varalt, käsitletakse seadusjärgse režiimi puhul ühisvarana.

Seadusjärgse režiimi kohaselt on abielu ajal võetud laenu ühisvara, välja arvatud juhul, kui need on seotud üksnes ühele abikaasale kuuluva varaga, millisel juhul see abikaasa vastutab üksi selle osa eest, milles võlg ületab nimetatud varalt saadud kasumi väärtust; samuti pole tegemist ühisvaraga siis, kui üks abikaasast on võtnud laenu ilma teise abikaasa nõusolekuta. See ei puuduta tavapäraseid oste ega perekonna põhivajaduste katmist.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Kihlatud või abielus paarid võivad leppida kokku vararežiimis, mis erineb seadusjärgsest režiimist. Leping võib sõlmida varalahususe režiimi või sellise režiimi kohta, mille korral ühisvara tekib üksnes abielu lõppemisele eelneval ajavahemikul või mille korral ühisvara ulatus on seadusjärgse režiimi puhul määratletust laiem või kitsam. Leping võib sisaldada kokkuleppeid mistahes vara kohta, välja arvatud juhul, kui see on seadusega keelatud. Eelkõige võib leping käsitleda režiimi ulatust või sisu või seadusjärgse režiimi või muu ühisvararežiimi kohaldamise ajavahemikku või üksikuid varaobjekte või nende rühmi. Lepingus võib tulevase ühisvara liigitus erineda seadusjärgse režiimi puhul kasutatavast liigitusest. Samuti võidakse lepinguga ette näha vararežiim juhuks, kui abielu lõpeb.

Abikaasade vararežiimi käsitlev leping peab olema ametlik dokument (st notari tõestatud).

Kui kihlunud paar sõlmib abikaasade vararežiimi käsitleva lepingu, jõustub see leping abiellumise kuupäeval.

3 Kas varasuhete korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Leping võib sisaldada kokkuleppeid mistahes vara kohta, välja arvatud juhul, kui see on seadusega keelatud.

Lepingust ei tohi välja jätta ja selles ei tohi muuta tavapärasest kodusisustust käsitlevaid sätteid, välja arvatud juhul, kui üks abikaasast on kodumajapidamisest lahkunud ja keeldub naasmast. Lepinguga ei tohi keelata abikaasal oma perekonda ülal pidada. Lepinguga ei tohi mõjutada kolmanda isiku õigusi, välja arvatud juhul, kui see isik on lepingus selleks nõusoleku andnud. Lepingul, mis on sõlmitud ilma kolmanda isiku nõusolekuta, pole selle isiku jaoks õiguslikke tagajärgi.

4 Millised on abielulahutuse, lahusel või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhetele?

Abielu lõppedes pole abieluvara enam abieluvara; see juhtub, kui üks abikaasast sureb, kui üks abikaasast tunnistatakse surnuks või kui abielu lahutatakse. Kui abikaasade varasuhe lõpeb, tuleb allesjäänud vara jagada.

Kui abielu tunnistatakse kehtetuks, siis loetakse, et seda pole kunagi sõlmitud. Pärast abielu kehtetuks tunnistamist käsitletakse paari varalisi õigusi ja kohustusi samamoodi nagu pärast abielulahutust.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Abikaasade varasuhe lõpeb ja vara jagatakse. Üleelanud abikaasa on surnud abikaasa esimese ja teise järjekorra seadusjärgne pärija.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhetega seotud asjades?

Kohus.

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Vara, mille abikaasad omandasid enne abielu (muu hulgas), ei käsitata seadusjärgse režiimi kohaselt abieluvarana. Seadusjärgse režiimi kohaselt on abielu ajal võetud laenu ühisvara, välja arvatud juhul, kui need on seotud üksnes ühele abikaasale kuuluva varaga, millisel juhul see abikaasa vastutab üksi selle osa eest, milles võlg ületab nimetatud varalt saadud kasumi väärtust; samuti pole tegemist ühisvaraga siis, kui üks abikaasadest on võtnud laenu ilma teise abikaasa nõusolekuta. See ei puuduta tavapäraseid oste ega perekonna põhivajaduste katmist.

Asjades, mis puudutavad ühisvara või selle osi, mida ei käsitata tavapärasena, peavad abikaasad osalema kohtumenetluses koos, välja arvatud juhul, kui teise nõusolekul osaleb üks abikaasa. Kui üks abikaasadest keeldub ilma mõjuva põhjusega nõusolekut andmast ja see on vastuolus abielupaari, perekonna või perekonna kodumajapidamise huvidega või kui see abikaasa ei saa oma soovi väljendada, võib teine abikaasa taotleda nõusolekut hoopis kohtult. Kui üks abikaasadest osaleb kohtumenetluses ilma teise abikaasa nõusolekuta juhul, kui see nõusolek oli vajalik, võib teine abikaasa lasta tunnistada kohtumenetluse tühiaks. Kui üks abikaasa kavatseb kasutada osa ühisvarast kaubanduslikul eesmärgil ja kui vara selle osa väärtus ületab summat, mis vastab abikaasade materiaalsele olukorrale, on vaja teise abikaasa nõusolekut, kui vara esimest korda sellisel eesmärgil kasutatakse. Kui teine abikaasa sellest menetlusest välja jäetakse, võib ta lasta menetluse tühiaks tunnistada. Kui osa ühisvarast kavatsetakse kasutada osaluse omandamiseks äriühingus või ühistus või kui sellise osaluse omandamisega kaasneb äriühingu või ühistu võlgade tagamine ulatuses, mis ületab abielupaari materiaalsele olukorrale vastavat summat, on vaja teise abikaasa nõusolekut; kui teine abikaasa sellest menetlusest välja jäetakse, võib ta lasta menetluse kehtetuks tunnistada. Kui abikaasad on kokku leppinud muus vararežiimis, ei tohi lepingu sisu ega eesmärk mõjutada kolmanda isiku õigusi, välja arvatud juhul, kui see isik on lepingus selleks nõusoleku andnud. Lepingul, mis on sõlmitud ilma kolmanda isiku nõusolekuta, pole selle isiku jaoks õiguslikke tagajärgi.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Kui varaühisus lõpetatakse või ühisvara realiseeritakse või kui selle ulatust vähendatakse, lõpevad varem ühised olnud kohustused ja õigused nende jagamise teel. Kui vara ulatuse vähendamise, realiseerimise või varaühisuse lõpetamise järel vara ei jagata, kohaldatakse selle suhtes vajaduse korral eeskirju ühisvara kohta.

Vara jagamine ei tohi mõjutada ühegi kolmanda isiku õigusi. Kui jagamine on mõjutanud kolmanda isiku õigusi, võib see isik nõuda kohtult otsust selle kohta, et jaotamisel pole tema jaoks tagajärgi. Võlad tohib jagada üksnes abikaasade vahel.

Eelistatult peaksid abikaasad saavutama ühisvara jagamise kohta kokkuleppe, kui see on võimalik (näiteks lahutuse või ühisvara vähendamise korral). Vara jagamise leping jõustub alati päeval, mil ühisvara vähendati või realiseeriti või mil varaühisus lõppes, olenemata sellest, kas leping allkirjastati enne või pärast ühisvara vähendamist, realiseerimist või varaühisuse lõppemist.

Vara jagamise leping peab olema kirjalikus vormis, kui see sõlmiti abielu ajal või kui mistahes jagatav vara eeldab kirjalikku omandiõiguse ülemineku lepingut (nt kinnisasjad). Kui vara jagamise leping ei pea olema kirjalikus vormis ja kui üks abikaasadest jagamise korraldab, peab teine abikaasa esitama sellele abikaasale jaotuse kohta kinnituse.

Kui abikaasad ei jõua jagamises kokkuleppele, võib kumbki neist pöörduda kohtusse. Kohus peab tegema vara jagamise kohta otsuse vastavalt olukorrale abieluvara vähendamise või realiseerimise või varaühisuse lõpetamise ajal.

Vara jagamise suhtes kohaldatakse järgmisi reegleid:

- jagatav vara peab kuuluma abikaasadele võrdsetes osades;
- kumbki abikaasa peab hüvitama selle osa ühisvarast, mis kulutati üksnes talle kuuluva vara peale;
- mõlemal abikaasal on õigus nõuda hüvitist üksnes talle kuuluva vara eest, mis kulutati ühisvara peale;
- arvesse tuleb võtta ülalpeetavate laste vajadusi;
- arvesse tuleb võtta seda, kuidas kumbki abikaasa perekonna eest hoolitses, eriti seda, kuidas hoolitseti laste ja perekonna majapidamise eest;
- arvesse tuleb võtta seda, kuidas kumbki abikaasa panustas ühisvara omandamisse ja säilitamisse.

Kui kolme aasta jooksul pärast ühisvara vähendamist, realiseerimist või varaühisuse lõpetamist pole selle vara hulka kuuluvaid varaobjekte jagatud või kui jagamises pole jõutud kokkuleppele või kui jagamist käsitleva otsuse saamiseks pole pöördutud kohtusse, järeldatakse, et abikaasad või endised abikaasad on lahendanud jagamisküsimuse järgmiselt:

- materiaalne vallasvara kuulub sellele abikaasale, kes kasutab seda ainuomanikuna enda, perekonna või oma perekonna kodumajapidamise vajaduste täitmiseks;
- muu materiaalne vallas- või kinnisvara on mõlema abikaasa ühisvara ja mõlemal abikaasal on selles varas võrdne osa;
- muud varalised õigused, kohustused ja võlad kuuluvad mõlemale abikaasale ning neil on nendes võrdne osa.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Õigustoimingud, mille tulemusel tekivad või antakse üle kinnisasjaga seotud asjaõigused, ja õigustoimingud, mille tulemusel selliseid õigusi muudetakse või lõpetatakse, peavad olema vormistatud kirjalikult. Kui üle antakse sellise kinnisasja omandiõigus, mille kohta on tehtud kanne avalikku registrisse, hakkab omandiõiguse muudatus kehtima koos registrikande tegemisega.

Viimati uuendatud: 14/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Saksamaa

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

See, kellele kuulub abielu ajal omandatud vara ja kuidas see vara abielu lõppedes jagatakse, on alati kindlaks määratud konkreetse perekonnaõigusliku vararežiimiga. Abielu mõju omandiõigusele reguleerivad abikaasade vararežiimi käsitlevad normid Saksamaa tsiviilseadustikus (*Bürgerliches Gesetzbuch* – BGB). Tsiviilseadustikus eristatakse järgmisi vararežiime: juurdekasvu tasaarvestus (*Zugewinnngemeinschaft*), varalahusus (*Gütertrennung*) ja valikuline juurdekasvu tasaarvestus (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*).

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Kui abielupaar pole notariaalse abieluvaralepinguga leppinud kokku teisiti, kehtib juurdekasvu tasaarvestuse režiim. Juurdekasvu tasaarvestus tähendab varalahusust abielu ajal ning abielu jooksul tekkinud juurdekasvu võrdsustamist vararežiimi lõppedes.

Seevastu varalahususe peavad abikaasad kokku leppima notariaalse lepinguga. Varalahusus tähendab abikaasade vara täielikku lahushoidmist, ilma et tekkinud juurdekasv abielu lõpus võrdsustataks. Kummalegi abikaasale jääb vara, mille ta on omandanud enne abielu ja selle ajal. Varalahusus võib tekkida ka ilma konkreetse lepinguta abikaasade vahel, näiteks kui abieluvaralepingu kohane vararežiim tühistatakse või välistatakse, ilma et samal ajal uues vararežiimis kokku lepitaks.

Ka üldise varaühisuse peavad abikaasad kokku leppima notariaalse lepinguga. Üldise varaühisuse režiimi korral saab enne abielu omatud varast ja abielu ajal omandatud varast tavaliselt paari ühisvara (*Gesamtgut*). Peale selle võib mõlemal abikaasal olla oma lahusvara (*Sondergut*), mis ei kuulu ühisvara hulka. See on vara, mida ei saa tehingutega üle kanda, näiteks nõuded, mille täitmiseks ei või vara arestida, või osalus partnerluses. Samuti võib kumbki

abikaasa jätta teatava vara oma erivaraks. Abikaasad võivad ühtlasi kehtestada spetsiaalse üldise varaühisuse vormi, täpsemalt abielu jooksul omandatud vara ühisuse režiimi (*Errungenschaftsgemeinschaft*). Selleks peavad nad abieluvaralepingus märkima, et kogu enne abielu omandatud vara on erivara. Valikuline juurdekasvu tasaarvestus on Prantsuse-Saksa vararežiim, mille eesmärk on vältida abikaasade vararežiimide erinevustest tulenevaid võimalikke probleeme Prantsusmaa ja Saksamaa kodanike vahelistes õigussuhetes. Kui abikaasad otsustavad selle vararežiimi kasuks, on nende vara abielu ajal lahusvara, nagu Saksamaa juurdekasvu tasaarvestuse režiimi puhul. Üksnes vararežiimi lõppedes tasaarvestatakse abikaasade varade väärtuse kasv. Vaatamata sarnasele sisule Saksamaa juurdekasvu tasaarvestusega on valikulisel juurdekasvu tasaarvestusel mitu eripära, mis on mõjutatud Prantsusmaa korra. Näiteks ei võeta tekkinud juurdekasvu tasaarvestamisel arvesse hüvitisi valu ja kannatuste eest ega kinnisvara väärtuse juhuslikku suurenemist (nt ehitusmaaks liigitamise tulemusel).

3 Kas varasuhte korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Kui abikaasad tunnevad, et seadusjärgne vararežiim – juurdekasvu tasaarvestus – neile ei sobi, võivad nad sõlmida notariaalse abieluvaralepingu. Selles lepingus võivad nad kokku leppida varalahuseses või üldises varaühisuses või kehtestada konkreetse vararežiimi raames korra, mis erineb seadusjärgsest korra. Lepingus võib sätestada ka pensionide võrdsustamise või ülalpidamise andmise korra.

Abieluvaralepingu sõlmimisel tuleks aga tagada, et sätestatud kord tegelikult kehtib. Näiteks kui üks abikaasade abieluvaralepingu tõttu ebasoodsas olukorras ja esinevad teatavad muud tingimused, võidakse leida, et leping on vastuolus üldtunnustatud moraali põhimõtetega ning seega tühine. Sel juhul kohaldatakse siiski neid õigusnorme, mis on abieluvaralepingust teoreetiliselt välja jäetud. Kohtupraktika on selles valdkonnas väga mitmekesine. Selle üle, kas kokkulepe on tõesti üldtunnustatud moraali põhimõtetega vastuolus ja seega tühine või kas kokkulepet tuleb kohandada, saab otsustada ainult igal üksikjuhul eraldi.

4 Millised on abielulahutuse, lahuse või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhtele?

Seadusjärgse vararežiimi ehk juurdekasvu tasaarvestuse kohaselt toimub vararežiimi lõppedes juurdekasvu võrdsustamine (nt ühe abikaasa surma korral, lahutuse korral või teistsugust vararežiimi käsitleva lepingu sõlmimise korral). Juurdekasvu võrdsustamine tähendab, et see abikaasa, kes omandas abielu ajal rohkem vara kui teine abikaasa, peab hüvitama teisele abikaasale sularahamaksega poole varade juurdekasvu vahest. Üldise varaühisuse režiimi puhul jagatakse ühisvara lahutuse korral pärast kõigi kohustuste täitmist. Kummalgi abikaasal on reeglina õigus poolele ülejäägist. Kui abikaasad on aga kokku leppinud varalahuseses, ei toimu abikaasade varasuhte lõppedes võrdsustamist, sest abikaasade varad on täiesti lahus. Ülalpidamise saamise õigus ei sõltu abikaasade vararežiimist. Kui abikaasad elavad eraldi, ilma et nad oleks lahutatud, on puudust kannataval abikaasal üldjuhul õigus saada heas majanduslikus olukorras abikaasalt ülalpidamist. Õigus ülalpidamist saada kestab üksnes lahutuse jõustumiseni. Pärast lahutust võib puudust kannataval abikaasal aga olla teatavatel asjaoludel õigus nõuda abielujärgset ülalpidamist. Õiguses tunnistatakse järgmisi ülalpidamise saamise õigusi: ülalpidamine lapsehoolduseks; ülalpidamine vanuse, haiguse või puude tõttu; ülalpidamise töötuse tõttu; lisaülalpidamine; ülalpidamine õpingute, täiendusõppe ja ümberõppe ajal ning ülalpidamine õigluse huvides.

Kui on alust abielu tühistamiseks, võib konkreetsetel juhtudel isegi pärast tühistamist kehtida õigus hüvitisele ja ülalpidamisele.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Juurdekasvu tasaarvestuse puhul toimub juurdekasvu võrdsustamine ühe abikaasa surma korral nii, et seadusjärgset pärandiosa (*gesetzlicher Erbteil*) suurendatakse veerandi võrra pärandist, olenemata sellest, kas surnud abikaasal tegelikult abielu jooksul juurdekasv tekkis. Kui üleelanud abikaasa pole pärija või loobub pärandist, võib ta nõuda tegeliku juurdekasvu tasaarvestust ja ühtlasi nõuda pärandi sundosa (*kleiner Pflichtteil*). Pärandi sundosa arvutatakse seadusjärgse pärandiosa põhjal, mille puhul ei tasaarvestata juurdekasvu veerandiga pärandist.

Kui abikaasad leppisid kokku varalahuseses, siis abielu lõpus juurdekasvu kindlamääralist tasaarvestamist ei toimu. Kehtib üldkohaldatav õigusest tulenev pärimisjärjekord.

Üldise varaühisuse režiimi korral moodustab pärandvara poole ühisvarast ning surnu erivarast ja lahusvarast. Üleelanud abikaasa pärandi suurus tehakse kindlaks üldnormide kohaselt.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhtega seotud asjades?

Abikaasade varasuhetega seotud asjades (st menetlused, mis puudutavad abieluvaraõigusel põhinevaid nõudeid, eelkõige abikaasade juurdekasvu võrdsustamist) on pädev perekonnakohus.

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Abielus isik vastutab üldjuhul üksnes enda võlgade eest ja seda üksnes oma varaga. See ei puuduta tehinguid perekonna igapäevavajaduste piisavaks katmiseks.

Juurdekasvu tasaarvestuse korral kehtivad aga erandid põhimõttest, et abikaasa võib oma vara vabalt võõrandada. Kui üks abikaasade soovib võõrandada (müüa, ära anda jne) kogu või peaaegu kogu oma vara, on tal vaja teise abikaasa nõusolekut. Sama kehtib, kui abielus isik soovib võõrandada vara, mis kuulub üksnes talle endale, kuid mis on osa abielupaari kodumajapidamisest.

Seevastu varalahuses režiimi korral võib kumbki abikaasa vabalt võõrandada kogu oma vara ja ei vaja kodumajapidamisse kuuluva vara võõrandamiseks teise abikaasa nõusolekut.

Kui abikaasad on kokku leppinud üldise varaühisuse režiimis, haldavad nad oma ühisvara reeglina ühiselt, välja arvatud juhul, kui abieluvaralepingus on sätestatud, et seda haldab üks abikaasade. Ühisvara kasutatakse kohustuse täitmiseks seoses tehinguga, mille abikaasa on sõlminud üldise varaühisuse ajal, üksnes juhul, kui teine abikaasa on selle tehinguga nõus või kui tehing kehtib ühisvara suhtes isegi ilma tema nõusolekuta.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Perekonna eluaseme ja majapidamisesemed võib jagada abikaasade lahuse ajal või pärast lahutust. Kui tegemist on muu ühise omandiga ja abikaasad ei suuda jõuda kokkuleppele, pannakse vara enampakkumisele ja tulu jagatakse.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kui abikaasad valivad oma vararežiimiks üldise varaühisuse, peavad nad esitama kinnistusametile notariaalse abieluvaralepingu ja taotlema kinnistusraamatu muutmist. Ühelgi muul juhul, st kui abikaasad ei vali oma vararežiimiks üldist varaühisust, pole vaja kinnistusraamatut muuta.

Viimati uuendatud: 02/11/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Hispaania

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

1.1 Kehtiv õigus. Üldine tsiviilõigus ja kohalik õigus osades autonoomsetes piirkondades

Hispaania puhul poleks õige rääkida ühtsest abikaasade vararežiimist või abieluvaraõigusest. Osades autonoomsetes piirkondades kehtib riigi õiguse kõrval oma tsiviilõigus (kuigi abikaasade vararežiimid ei kuulu reguleeritavate valdkondade hulka kõigis neis piirkondades). See tähendab, et kõigil Hispaania kodanikel on lisaks oma Hispaania kodakondsusele ka konkreetne piirkondlik kodakondsus (*vecindad civil*). Selle järgi määratakse kindlaks, kas nende suhtes kehtib üldine tsiviilõigus või konkreetne või piirkondlik tsiviilõigus (tsiviilseadustiku artikkel 14).

Piirkonnad, kus kehtib oma tsiviilõigus, on Aragón, Kataloonia, Balearid, Navarra, Baskimaa, Galicia ja Valencia (kuigi viimane ei reguleeri abikaasade vararežiime, sest konstitutsioonikohus (*Tribunal Constitucional*) tunnistas piirkonnas vastu võetud seaduse põhiseadusevastaseks). Ülejäänud autonoomsete piirkondade kodanikel on nn ühtne piirkondlik kodakondsus (*vecindad civil común*) (piirkondliku kodakondsuse saamist reguleerib tsiviilseadustiku artikkel 14). Et teha kindlaks õigus, mida (ilma rahvusvaheliste sidemeteta) Hispaania kodanike abiellumise puhul abikaasade vararežiimi suhtes kohaldatakse – ja kas kohaldada üldist õigust või konkreetse autonoomse piirkonna õigust – tuleb lähtuda tsiviilseadustiku sissejuhatavas jaos (*Título Preliminar del Código Civil*) esitatud piirkondadevahelise õiguse sätetest (tsiviilseadustiku artikli 9 lõige 2 ja artikkel 16).

Kui abikaasadel on ühtne piirkondlik kodakondsus, kehtivad nende suhtes tsiviilseadustiku sätted.

Kui abikaasadel pole sellist ühtset piirkondlikku kodakondsust, kohaldatakse ühe abikaasa piirkondliku kodakondsuse või alalise elukohaga seotud õigust, mis on ühiselt valitud enne abielu sõlmimist väljastatud ametlikus dokumendis. Kui seda ei tehta, kohaldatakse abielu sõlmimisele vahetult järgneva ühise alalise elukoha õigust. Sellise elukoha puudumise korral kohaldatakse selle koha õigust, kus abielu sõlmitakse.

Erandjuhtudel, kui abikaasadel on erinev piirkondlik kodakondsus ja mõlemas piirkonnas kehtiv abikaasade vararežiim on varalahusus (ning eelmainitud normide alusel kohaldatav režiim on sellest erinev), kohaldatakse tsiviilseadustikus sätestatud varalahususe režiimi.

Kui üks abikaasast ei ole hispaanlane või abielupaaril on seos mõne muu riigiga, tehakse kohaldatav õigus kindlaks vastavalt määruse (EL) 2016/1103 artikli 33 sätetele, mida tõlgendatakse seoses Hispaania kodanikega nii, et kui määruks on viidatud kodakondsusele kui seotuse kriteeriumile, käsitatakse seda kui viidet piirkondlikule kodakondsusele.

Termin „piirkondlik kodakondsus“ kehtib aga üksnes Hispaania kodanike kohta (tsiviilseadustiku artikkel 15); kuna see ei kehti välismaalaste puhul, kohaldatakse seega artikli 33 lõiget 2, asendades kodakondsusel põhineva õiguse kõige lähemal seotusel põhineva õigusega, st selle territoriaalsuse õigusega, millega abikaasad on kõige lähemalt seotud.

1.2 Abieluvarežiimid, mida kohaldatakse juhul, kui abikaasade vahel ei ole tsiviilseadustiku sätete ega autonoomse piirkonna õigusnormide kohast lepingut
Selleks, et teha abikaasade vararežiim kindlaks juhtudel, kus abikaasade vahel puudub kokkulepe, kohaldatakse allpool kirjeldatud täiendavat õigust, mis erineb olenevalt kohaldatavast riigisisest tsiviilõigusest.

Tsiviilseadustik (kohaldatakse juhul, kui ei kohaldata Aragóni, Kataloonia, Balearide, Navarra, Baskimaa ega Galicia õigust): üldine varaühisus (*sociedad de gananciales*) (tsiviilseadustiku artikkel 1344 jj). Selle režiimi kohaselt saab kummagi abikaasa omandatud varast ja saadud kasust ühisvara. Kummagi abikaasa isiklik vara hõlmab sisuliselt enne abiellumist omandatud vara ning vara, mis on abielu ajal saadud tasuta või isikliku vara asendusena. Enne abielu omandatud peamise elukoha suhtes kohaldatakse erirežiimi, mis tähendab, et vastupidi muule enne abielu omandatud varale (mis on alati isiklik) muudavad edaspidi ühistest rahalistest vahenditest tehtud maksed peamise elukoha proportsionaalselt ühisvaraks. Kahtluse korral eeldatakse, et vara on ühisvara. Vastutuse korda reguleeritakse ühisvara puhul samamoodi ning ühisvara hõlmab vara, mis saadakse korrapärase kutse- või loometegevuse või ettevõtluse tulemusena. Kui ainult ühel abikaasast on võlgu, vastutab ta esialgu enda varaga; kui sellest ei piisa, võivad võlausaldajad arestida ühisvara. Sellisel juhul võib teine abikaasa aga nõuda üldise varaühisuse lõpetamist, asendades arestitava ühisvara võlgnikust abikaasale kuuluva osaga; pärast seda kohaldatakse abielu suhtes varalahususe režiimi. Ühisvara hallatakse ühiselt (kuigi igapäevaselt võib majapidamises vajalikke tehinguid teha ükskõik kumb abikaasast (*potestad doméstica*)). Isikliku vara haldamine on selle abikaasa ülesanne, kellele vara kuulub (erisätted kehtivad perekonna eluaseme kohta, sest kuigi see võib kuuluda ühele abikaasast, on sellega seotud tehingute tegemiseks vaja teise abikaasa nõusolekut või kohtu luba). Ühisvara võõrandamiseks või sellele koormatiste seadmiseks on vaja mõlema abikaasa nõusolekut.

Aragón: üldine varaühisus (*consorcio conyugal*), mida reguleerib Aragóni piirkondliku seadustiku (*Código de Derecho Foral de Aragón*) artikkel 210 jj. Vara või kasu, mille abikaasad on saanud oma töö, tegevuse või varalt teenitud tulu kaudu, muutuvad selle režiimi kohaselt ühisvaraks. Kummagi abikaasa isiklik vara hõlmab sisuliselt enne abiellumist omandatud vara ning vara, mis on abielu ajal saadud tasuta või isikliku vara asendusena. Kahtluse korral eeldatakse, et vara on ühisvara. Aragóni tsiviilõiguse kohaselt on enne abielu omandatud vara, sealhulgas peamine eluase, alati isiklik, välja arvatud juhul, kui kulud on täielikult edasi lükatud ja tasutakse pärast abiellumist täies ulatuses ühistest rahalistest vahenditest. Selle režiimi puhul on vastutuse kord reguleeritud. Kui ainult ühel abikaasal on võlad, vastutab ainult tema ja seda oma varaga; kui sellest ei piisa ning kui võlanõue, mis ei kuulu ühise vastutuse alla, on täidetav ühisvara arvelt, võib võlgniku abikaasa kasutada oma õigust kaitsta oma ühisvaraosa väärtust, nõudes ainuüksi kaitstava väärtuse kindlaks tegemise eesmärgil ühisvara realiseerimist, ilma et üldist varaühisust lõpetataks.

Tuleks märkida, et Aragónis on üleelanud abikaasal kasutusvalduse õigus (*usufructo viudal aragonés*), mis on lisaks pärimisõigusele ka tulevikus tekkiv õigus (*derecho expectante de viudedad*).

Kataloonia: varalahusus (Kataloonia tsiviilseadustiku (*Código Civil de Cataluña*) artikli 232 lõige 1). Selle režiimi puhul on mõlemal abikaasal õigus kogu oma vara omada, käsutada, hallata ja vabalt kasutada. Kui tekib kahtlusi seoses sellega, kummale abikaasale vara või õigus kuulub, järeldatakse, et see kuulub mõlemale võrdselt ja jagamatutes osades. Eeldatakse aga, et isiklikus kasutuses vallasvara, mis ei ole erakordselt väärtuslik, kuulub ühele abikaasast, ning vara, mis on otseselt ette nähtud tema tegevuse elluviimiseks, kuulub üksnes talle.

Balearid: varalahusus (Balearide tsiviilseadustiku (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) artikkel 3 Mallorca kohta, artikkel 65 Menorca kohta ning artikkel 67 Ibiza ja Formentera kohta). Selle režiimi puhul käsitatakse kummalegi abikaasale abiellumise ajal kuuluvat vara tema isikliku varana, nagu ka vara, mis on mistahes viisil omandatud abielu ajal.

Navarra: üldine varaühisus (*conquistas*) (Navarra uue seadustiku (*Fuero Nuevo de Navarra*) jaotis 87 jj). See on režiim, mille puhul omandatud vara hõlmab (muu hulgas) abielu ajal kummagi abikaasa töö või muu tegevuse kaudu omandatud vara ning tulu nii ühisvaralt kui ka isiklikult varalt. Isiklik vara hõlmab vara, mille abikaasa omandab tasu eest enne abielu, isegi kui vara jõuab tema valdusse abielu ajal või kui kulu või tasu kaetakse täielikult või osaliselt teise abikaasa rahalistest vahenditest või ühisvarast; samuti hõlmab see enne abielu või abielu ajal saadud kasumit. Kogu vara, mida pole dokumenteeritud isiklikuna, käsitatakse ühisvarana. Eluaseme ja sisustuse suhtes kohaldatakse erirežiimi, kui need saadakse oma valdusse või kui nende eest makstakse täielikult või osaliselt abielu ajal, isegi kui need on omandatud varem. Kui maksis ainult üks abikaasast, on tegemist tema isikliku varaga. Kui makse tehti mõlema abikaasa varadest, kuulub vara jagamatult neile mõlemale vastavalt nende panuste osakaaludele. Kui makse tegemiseks kasutati nii ühisvara kui ka ühe või mõlema abikaasa vara, kehtib jagamatus proportsionaalselt kummagi abikaasa panuse suhtes ja ühisvarast tehtud panuse suhtes. Ühisvara ja isikliku vara haldamise ning selle eest vastutamise süsteem on samuti reguleeritud. Kui abikaasal tekivad isiklikud võlad ja võlgnikust abikaasa isiklik vara pole piisav, võib võlausaldaja taotleda ühisvara arestimist, millest teatatakse teisele abikaasale. Kui abikaasa ei vasta ja ühisvara arestitakse, toimub sundtäitmise; arvestatakse, et võlgnikust abikaasa on saanud kätte oma osa väärtuse, kui ta teeb makse enda rahalistest vahenditest või kui üldine varaühisus lõpetatakse. Teine abikaasa võib aga üheksa päeva jooksul pärast arestimist teatamist taotleda, et arestitud ühisvara asendataks ülejäägiga, mille võlgnikust abikaasa saab üldise varaühisuse lõpetamise korral. Sellisel juhul kaasneb arestimisega üldise varaühisuse lõpetamine ja likvideerimine ning seejärel varalahususe kohaldamine.

Baskimaa: kui mõlemad abikaasad on Biskaia, Aramaio või Audio omavalitsusüksuste elanikud, reguleeritakse abielu piirkondliku üldise varaühisuse režiimiga (*comunicación foral de bienes*). Kui üksnes ühel abikaasast on Biskaia, Aramaio või Audio omavalitsusüksuse piirkondlik kodakondsus, kohaldatakse nimetatud režiimi, kui see on kooskõlas abikaasade esimese ühise alalise elukohaga; vastasel juhul kohaldatakse abielu sõlmimise koha režiimi. Muudes Baskimaa osades on abikaasade vararežiim lepingu puudumise korral üldine varaühisus (*sociedad de gananciales*), mis on sätestatud tsiviilseadustikus (Baskimaa piirkondliku tsiviilõiguseaduse (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*) artikkel 127 jj). Piirkondliku üldise varaühisuse režiimi puhul jagatakse mõlema abikaasa kõik varad, õigused ja osalused abikaasade vahel võrdselt, olenemata nende päritolust ja sellest, kuidas need on omandatud. See kehtib nii enne abielu kui ka abielu ajal omandatud vara kohta, olenemata sellest, kus see vara asub. Vaatamata selle teoreetiliselt universaalsele laadile varieerub üldise varaühisuse ulatus olenevalt abielu lõppemise põhjusest. Kui abielu lõpeb ühe abikaasa surmaga ja abielust on sündinud lapsi, on üldine varaühisus universaalne. Kui abielu lõpeb ühe abikaasa surmaga, aga abielust pole sündinud lapsi, või kui see lõpeb muul põhjusel (näiteks lahutus), piirdub üldine varaühisus tasu eest saadud varaga ning ei hõlma enne abielu omandatud vara ega tasuta saadud vara. Galicia: üldine varaühisus (*gananciales*) (Galicia tsiviilõiguseaduse (*Ley de Derecho Civil de Galicia*) artikkel 171).

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad saavad kehtestada sellise abikaasade vararežiimi, et mille puhul eelmises punktis mainitud lisasätteid ei kohaldata.

Selleks peavad nad sõlmima notari juures avaliku abieluvarelepingu (tsiviilseadustiku artiklid 1280 ja 1315), mis tuleb registreerida tsiviilregistris, ning notar peab lepingu sõlmimise päeval saatma asjakohasele registripidajale selle avaliku dokumendi kinnitatud elektroonilise koopia kui abielu registreerimise tõendi (tsiviilregistri seaduse (*Ley del Registro Civil*) artikkel 60).

Samuti võivad abikaasad oma vararežiimi abielu jooksul muuta, kui nad täidavad samasugused vorminõuded (tsiviilseadustiku artikkel 1331) ja ei riku sellega kolmandate isikute õigusi (tsiviilseadustiku artikkel 1317).

Samasugune võimalus on sätestatud autonoomsetes piirkondades, kus kohaldatakse abielude suhtes oma tsiviilõigust: Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 231 lõige 10 jj, Balearide tsiviilseadustiku artikkel 3 Mallorca ja Menorca kohta (*capítulos*) ning Balearide tsiviilseadustiku artikkel 66 Ibiza ja Formentera kohta (*espólits*); Baskimaa tsiviilõiguseaduse artikkel 125 jj; Galicia tsiviilõiguseaduse artikkel 171 jj; Aragóni piirkondliku seadustiku artikkel 185; Navarra piirkondliku tsiviilseadustiku artikkel 78 jj.

3 Kas varasuhte korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Abikaasadel on vabadus oma vararežiimi üle otsustada ja nad võivad kohaldada mistahes režiimi, sealhulgas neid, mis on reguleeritud Hispaania mistahes tsiviilõigusaktidega (milles on käsitletud nii lepingu puudumise korral kohaldatavaid abikaasade vararežiime kui ka muid režiime, milles pooled võivad kokku leppida), ja neid, mis on sätestatud muude riikide õigusnormides. Kehtestada ei tohi aga selliseid sätteid, mis on vastuolus õigusega või kõlblusnormidega või mis piiravad abikaasade võrdõiguslikkust (tsiviilseadustiku artikkel 1328 ja Hispaania põhiseaduse artikkel 14).

4 Millised on abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhtele?

Abielu kehtetuks tunnistamine, lahusele ja lahutus lõpetavad abikaasade vararežiimi. See on sätestatud mitmesugustes abikaasade eri vararežiime käsitlevates õigusnormides (sealhulgas näiteks tsiviilseadustiku artiklis 1392 üldise varaühisuse kohta või tsiviilseadustiku artiklis 1415, mis reguleerib tsiviilseadustikus käsitletud soetisvaras osalemise režiime).

Üldise varaühisuse režiimide lõpetamiseks tuleb järgida tsiviilkohtumenetluse seadustikus (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) sätestatud menetlust. Selle menetluse ajaks tekib abikaasade vahel muudest üldise varaühisuse režiimidest erinev varaühisuse vorm, mille suhtes kohaldatakse varaühisuse vältel õiguslikku erikorda, kuni kumbki kaasomanik saab asjakohaste realiseerimis- ja jagamistehingute tulemusel konkreetse individuaalse osa varast.

Üldine varaühisus (*sociedad de gananciales*) on võimalik lõpetada abikaasade vastastikusel kokkuleppel vastavalt tsiviilseadustiku artiklites 1392–1410 sätestatud normidele ja notari juuresolekul. Kui abikaasad ei jõua kokkuleppele, saab varaühisuse lõpetada kohtus, kus kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud menetlust.

Varalahususe režiimi korral pole vaja abikaasade vararežiimi lõpetada, sest kumbki abikaasa on oma vara omanik. Vara suhtes, mis on algusest peale kuulunud mõlemale abikaasale, kohaldatakse kaasomandi režiimi, mis jätkub pärast abielu kehtetuks tunnistamist, lahusele või lahutust samamoodi, ilma et see piiraks kaasomanike võimalust taotleda vara jagamist (nagu kõigil kaasomandit puudutavatel juhtudel).

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ka surm lõpetab abikaasade vararežiimi, nagu sätestatud mitmesugustes abikaasade eri vararežiime käsitlevates õigusnormides (sealhulgas näiteks tsiviilseadustiku artiklis 1392 koostoimes tsiviilseadustiku artikliga 85 üldise varaühisuse kohta või tsiviilseadustiku artiklis 1415, mis reguleerib tsiviilseadustikus käsitletud soetisvaras osalemise režiime).

Ilma et see piiraks seda, mille surnud abikaasa on oma testamendis kindlaks määranud, on sätestatud üleelanud abikaasa jaoks teatavad õigused, mis sõltuvad pärimise suhtes kohaldatavast õigusest. Abikaasal on teatavad pärimisõigused ka siis, kui teine abikaasa sureb testamenti jätmata.

Kuidas teha kindlaks, milline tsiviilõigus kohaldub?

- Kui paaril on seosed enam kui ühe riigiga, tehakse kohaldatav tsiviilõigus kindlaks kooskõlas määruse 650/2012 sätetega. Määruse artikli 36 sätted on asjakohased, kui kohaldatakse Hispaania õigust; sel juhul kohaldatakse kehtivat tsiviilseadustikku või autonoomsete piirkondade tsiviilõiguse norme, lähtudes konkreetsest seosest, mis testaatoril võis olla autonoomse piirkonnaga, kus kohaldatakse asjaomase valdkonna reguleerimiseks oma tsiviilõigust.

- Kui pärimise puhul puuduvad seosed välisriikidega, siis kohaldatakse pärimise suhtes tsiviilõiguse norme, mis on seotud testaatori piirkondliku kodakondsusega surma ajal, aga üleelanud abikaasa seadusjärgsete õiguste suhtes kohaldatakse sama õigust nagu abielu tagajärgede suhtes, tagades seejuures alati alanejate sugulaste õiguspäraste osade kaitse (tsiviilseadustiku artikkel 16 ja artikli 9 lõige 8).

Allpool on analüüsitud üleelanud abikaasa õigusi vastavalt mitmesugustele Hispaanias kehtivatele tsiviilõigusaktidele, lähtudes sellest, kas testaator korraldas pärimise ise (enamasti testamendiga) või suri testamenti jätmata.

- Kui surnu jättis testamendi

Tsiviilseadustik (kohaldatakse juhul, kui ei kohaldata Aragóni, Kataloonia, Balearide, Navarra, Baskimaa ega Galicia õigust), milles on sätestatud, et üleelanud abikaasal on vähemalt samad õigused, mis tal oleksid olukorras, kus abikaasa sureb testamenti jätmata, st ühe kolmandiku pärandvara kasutusvaldus, kui on lapsi või alanejaid sugulasi. Kui on üksnes ülenejaid sugulasi, on abikaasal õigus poole pärandvara kasutusvaldusele. Kui pole ülenejaid ega alanejaid sugulasi, on abikaasal õigus kahe kolmandiku pärandvara kasutusvaldusele (tsiviilseadustiku artikkel 834 jj).

Aragón: abielu sõlmimisega saavad abikaasad õiguse esimesena surnud abikaasa kogu vara kasutusvaldusele (üleelanu kasutusvaldus – *usufructo de viudedad*) (Aragóni piirkondliku tsiviilseadustiku artikkel 271). See õigus (mis kuulub perekonnaõigusesse, mitte pärimisõigusesse) on abikaasadel Aragóni üldise varaühisuse režiimi korral isegi siis, kui nende piirkondlik kodakondsus hiljem muutub; viimasel juhul on välistatud pärimisõiguses kehtestatud õiguspärane osa. Üleelanud abikaasal on õigus üleelanu kasutusvaldusele ka siis, kui esimesena surnud abikaasal oli surma ajal Aragóni piirkondlik kodakondsus.

Balearid: Mallorcal ja Menorcal tunnustatakse üleelanud abikaasa universaalset õigust kasutusvaldusele juhul, kui testaatori vanemad pole enam elus. Abikaasa saab poole vara kasutusvalduse, kui testaatori vanemad on elus ja kui tal on alanejaid sugulasi (Balearide piirkondliku tsiviilseadustiku artikkel 45). Ibizal ja Formenteral ei käsitata üleelanud abikaasat isikuna, kellel on õigus pärandi sundosale (*legitimario*).

Kataloonia: üleelanud abikaasale, kellel pole piisavaid rahalisi vahendeid, antakse veerand pärandvarast (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 452 lõige 1). Peale selle antakse talle muud õigused seoses üleelanud abikaasale kuuluva varaga, mis ei kuulu pärandvara hulka (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 231 lõige 30), ja seoses koduga. Täpsemalt on siinkohal tegemist üheaastase toitjakaotuspensioniga (*año de viudedad*), mis hõlmab õigust jätkata abikaasade ühise eluaseme kasutamist ja saada surnud abikaasa pärandvara arvelt ülalpidamist ühe aasta jooksul pärast testaatori surma (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 231 lõige 31).

Galicia: üleelanud abikaasal on õigus poole pärandvara kasutusvaldusele (Galicia tsiviilõigust reguleeriva seaduse (*Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*) artikkel 228 jj).

Navarra: üleelanud abikaasal on õigus esimesena surnud abikaasa kõigi selliste varade ja õiguste kasutusvaldusele (*usufructo de fidelidad*), mis talle surma ajal kuulusid (tingimusel, et abikaasal oli surma ajal Navarra piirkondlik kodakondsus) (Navarra uue seadustiku jaotis 253).

Baskimaa: lesel või üleelanud vabaabielukaaslasel on õigus testaatori poole vara kasutusvaldusele, kui on alanejaid sugulasi. Alanejate sugulaste puudumise korral on tal õigus kahe kolmandiku vara kasutusvaldusele (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 52). See ei kehti Ayala orus Ayala, Amurrio ja Okondo omavalitsusüksustes ega Mendieta, Retes de Tudela, Santacoloma ja Sojoguti linnades Artziniega omavalitsusüksuses (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 89), kus kehtib testamendi tegemise vabadus. Samuti ei kehti see Biskaia, Aramaio ja Audio omavalitsusüksustes, kus kohaldatakse perekonna vara (*bienes troncales*) suhtes erisätteid (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 61 jj).

- Kui surnu pole testamenti jättnud (seadusjärgne pärimine)

Tsiviilseadustik (kohaldatakse juhul, kui ei kohaldata Aragóni, Kataloonia, Baleaaride, Navarra, Baskimaa ega Galicia õigust): lesel on õigus ühe kolmandiku pärandvara kasutusvaldusele, kui on lapsed või alanejaid sugulasi, poole pärandvara kasutusõigusele, kui on üksnes ülenejaid sugulasi, ning ta on ainupärija, kui ülenejaid ega alanejaid sugulasi pole (tsiviilseadustiku artikkel 834 jj ja artikkel 944).

Aragón: lesk pärib muu kui perekonna vara (*bienes no troncales*) pärast ülenejaid sugulasi, ilma et see piiraks üleelanu kasutusvaldust, millele on viidatud seoses testamendijärgse pärimisega ja mis alati säilib (Aragóni piirkondliku seadustiku artikkel 517). Perekonna vara tähendab vara, mis on olnud testaatori kodus või tema perekonna valduses kaks põlvkonda enne tema enda põlvkonda, olenemata vara otsesest päritolust ja selle omandamise viisist; samuti hõlmab see vara, mille testaator on saanud tasuta ülenejatelt sugulastelt või kuni kuuenda astme külsugulastelt. Vara antakse üle teatavatele Aragóni piirkondliku seadustiku artiklis 526 loetletud sugulastele (*parientes troncales*).

Baleaarid: kohaldatakse (eespool mainitud) tsiviilseadustiku sätteid, samas kui vähemalt Mallorcal ja Menorcal on lesel universaalne kasutusvaldus, kui vanemad enam ei ela, kahe kolmandiku vara kasutusvaldus, kui testaatori vanemad elavad, ja poole vara kasutusvaldus, kui on alanejaid sugulasi.

Kataloonia: kui alanejaid sugulasi pole, pärib lesk kogu pärandvara enne pärandaja ülenejaid sugulasi (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 441 lõige 2 ja artikli 442 lõige 3). Kui lesk ja testaatori lapsed või nende alanejad sugulased on kaaspärijad, on lesel õigus pärandvara universaalsele kasutusvaldusele (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 441 lõige 2 ja artikli 442 lõige 3).

Galicia: kehtib samasugune režiim, nagu on sätestatud tsiviilseadustikus (Galicia tsiviilõigust reguleeriva seaduse artikkel 267).

Navarra: abikaasa pärib muu kui perekonna vara pärast vendi või õdesid ja ülenejaid sugulasi. Perekonna vara puhul on üleelanud abikaasal on õigus esimesena surnud abikaasa kõigi selliste varade ja õiguste kasutusvaldusele, mis talle surma ajal kuulusid (tingimusel, et viimasel oli surma ajal Navarra piirkondlik kodakondsus) (Navarra uue seadustiku jaotis 304 jj).

Baskimaa: sellise perekonna vara puhul, mis on abielu ajal omandatud kinnisvara, on pärijad mõlemad abikaasad või vabaabielukaaslased (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 66). Üleelanud abikaasa pärib muu kui perekonna vara juhul, kui alanejaid sugulasi pole (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 110 jj).

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhtega seotud asjades?

Pädevus kuulub esimese astme kohtule (*Juzgado de Primera Instancia*), kes abielu kehtetuks tunnistamist, lahuselu või lahutamist menetleb või menetles või kelle poole pöördutakse või on pöördunud abikaasade vararežiimi lõpetamiseks tsiviilõiguses sätestatud põhjustel (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 807).

Sellistes kohtupiirkondades, kus on spetsiaalsed perekonnakohtud, menetlevad need kohtud vararežiimi lõpetamise ja likvideerimise asju, isegi kui kõnealused menetlused pole seotud varasemate abielu kehtetuks tunnistamist, lahuselu või lahutust käsitlevate menetlustega.

7 Millised on abikaasade varasuhtest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Üldjuhul ja üldises tsiviilõiguse süsteemis kohaldatakse tsiviilseadustiku artiklit 1373, milles on sätestatud, et kumbki abikaasa vastutab oma võlgade eest kolmandate isikute ees oma isikliku varaga; kui isiklikust varast ei piisa võlgade tasumiseks, võib võlausaldaja (kolmas isik) taotleda ühisvara arestimist. See abikaasa, kes ole võlgnik, võib aga nõuda, et ühisvara asendataks võlgnikust abikaasa osaga ühisvaras; sel juhul hõlmab varade arestimine üldise varaühisuse lõpetamist.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on kehtestatud sarnase ulatusega säte sundtäitmise kohta juhul, kui võlg on isiklik, aga vastutada tuleb siiski ühisvaraga. Täpsemalt on sätestatud (tsiviilseadustiku artikkel 1365), et ühisvara kasutatakse abikaasa selliste võlgade tasumiseks võlausaldajale (kolmas isik), mis on tekkinud: 1) majapidamises vajalike tehingute tegemisel või sellise ühisvara haldamisel või võõrandamisel, mis kuulub seaduse või lepingu alusel talle, ning 2) tema korrapärase kutse- või loometegevuse või ettevõtluse käigus või tema isikliku vara korrapärase haldamise käigus.

Äriseadustikus (*Código de Comercio*) on samuti sätetud juhtude kohta, kus üks abikaasast on ettevõtja.

Ühisvara võõrandamiseks või sellele koormatise seadmiseks on vaja mõlema abikaasa nõusolekut, kui abieluvaralepingus pole kokku lepitud teisiti. Kui vara võõrandatakse tasuta (nt annetust), siis selline võõrandamine, mille abikaasa on ellu viinud üks, on tühine.

Kaubanduse turvalisuse huvides on aga tsiviilseadustikus märgitud, et vara haldamise ja raha käsutamise või väärtpaperite võõrandamise toimingud on õiguspärased, kui need viib ellu abikaasa, kelle nimele asjaomane vara on registreeritud ja kes seda valdab.

Mis puudutab registreeritud kinnisvara, siis selleks, et registreerida vara abielus isiku nimele ja registreerida omandatud õigus seoses üldisest varaühisusest tulenevate kehtivate või tulevaste õigustega, tuleb registrit kasutavate kolmandate isikute jaoks märkida abikaasa nimi ja abikaasade vararežiim. Kui registris pole midagi märgitud, siis heas usus tegutsev kolmas isik, kes saab vara tasuta eest sellelt isikult, kellel on registri kohaselt volitus vara võõrandada, säilitab sel viisil saadud omandiõiguse.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Seda reguleerib tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 806 jj. Sellel on allpool kirjeldatud etapid.

a) Ühisvara hulka kuuluva vara nimekirja koostamine

See võib toimuda samal ajal abielu kehtetuks tunnistamist, lahuselu või lahutust käsitleva menetlusega või abikaasade vararežiimi lõpetamisega, isegi kui praktikas algab see siis, vararežiimi lõpetamise kohta on tehtud lõplik kohtuotsus.

Taotlus peab sisaldama ettepanekut vara nimekirja kohta. Et koostada ettepaneku põhjal ühine nimekiri, pöördutakse kohtuametniku poole (*Letrado de la Administración de Justicia*). Kui vara üle tekib vaidlus, pöördutakse otsuse saamiseks kohtusse ja tehtud otsus on võimalik edasi kaevata.

b) Realiseerimine

Selle etapi alustamiseks peab otsus abikaasade vararežiimi lõpetamise kohta olema lõplik. Etapp algab realiseerimisetepanekuga ja kohtuametniku poole pöördumisega, et abikaasad saavutaksid kokkuleppe kummalegi abikaasale makstava hüvitise kohta ja ülejäägi proportsionaalse jagamise kohta, määrates kindlaks varaosad.

Kui kokkulepet ei saavutata, määratakse jagamist korraldama vara jagaja. Pärast ettepaneku tegemist võivad abikaasad selle vastu võtta või tagasi lükata; viimasel juhul lahendatakse erimeelsused kohtuotsusega, mis on võimalik edasi kaevata.

c) Vara üleandmine ja selle registreerimine kinnistusraamatus

Kui realiseerimistehingud on lõpuks heaks kiidetud ja varaosad kindlaks määratud, vastutab kohtuametnik varade üleandmise eest ja omandidokumentide saatmise eest kummalegi abikaasale.

Peale selle menetluse on olemas ka teine, lihtsam menetlus, mille kohaselt toimub realiseerimine abikaasade vastastikusel kokkuleppel või üleelanud abikaasa ja esimesena surnud abikaasa pärijate vastastikusel kokkuleppel vastavalt tsiviilseadustiku normidele ja notari juures.

Kui realiseerimisele kuuluva vara hulgas on kinnisasju, võib mõlemal juhul kanda kinnistusraamatusse koopia otsusest jagamistehingute heakskiitmise kohta, kohtuotsusest vara jagamise kohta või notariaalsest avalikust dokumendist üldise varaühisuse lõpetamise kohta.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kinnistusraamatus võib registreerida aktid ja lepingud, mis käsitlevad kinnisasja omandiõigust ning muid kinnisasjadega seotud asjaõigusi. Need tuleb heaks kiita avaliku dokumendiga, mis kantakse selle piirkonna kinnistusraamatusse, kus kinnisasi asub ning kus vastavaid makse ja tasusid makstakse.

Dokument tuleb esitada autentses vormis ja sellele peab olema lisatud Hispaania tsiviilregistri tõend (kui abielu oli seal registreeritud), millega kinnitatakse abikaasade vararežiimi lõpetamist, et see oleks kolmandatele isikutele siduv. Kui originaaldokument väljastati väljaspool riiki, tuleb see nõuetekohaselt legaliseerida ja registripidaja taotluse korral tõlkida. See kord ei kehti selliste dokumentide ja kohtuotsuste puhul, mille suhtes kohaldatakse Euroopa õigusakte ja mis esitatakse vastavalt nende õigusaktide asjakohastele sätetele.

Viimati uuendatud: 01/02/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Prantsusmaa

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Abieluvararežiim on õigusnormide kogum, millega reguleeritakse abikaasade ja kolmandate isikute vahelisi varalisi suhteid. Selles sätestatakse abikaasade suhtes kohaldatavad volituste ja vara omandiõigusega seotud normid abielusuhte ajal või selle lõppedes surma või abielulahutuse korral.

Kui abikaasad ei ole abielulepingu alusel abieluvararežiimis kokku leppinud, kehtib nende suhtes seadusjärgne varaühisus (*communauté réduite aux acquêts*), mis on sätestatud tsiviilseadustiku (*Code civil*) artiklis 1401 jj.

Seadusjärgse varaühisuse puhul eristatakse kolme varakogumit: kummagi abikaasa eraldi vara ja abikaasade ühisomandis olev vara.

Kogu vara, mis kuulus abikaasadele enne abielu, ja vara, mis on omandatud abielu ajal pärandi, kinke või annakuna (tsiviilseadustiku artikkel 1405), jääb lahusvaraks. Tsiviilseadustiku artiklis 1404 määratletud teatavat isiklikku vara, nagu riided, hüvitis kehavigastuse või mittevaralise kahju eest jne, loetakse samuti lahusvaraks. Kõrvalvarana (*biens acquis à titre d'accessoires*) või eraldi vara vastu omandatud vara on samuti lahusvara (tsiviilseadustiku artiklid 1406 ja 1407).

Ühisvara koosneb seevastu varast, mille abikaasad on abielu ajal koos või eraldi omandanud, sealhulgas nende sissetulekud ja palk. Tsiviilseadustiku artiklis 1402 viidatakse ühisvara eeldusele, mis võimaldab liigitada mis tahes vara, mida ei saa näidata lahusvarana, abielu kestel soetatud ühisvaraks. Põhimõtteliselt on mõlemal abikaasal õigus ise ühist vara valitseda või käsutada (tsiviilseadustiku artikkel 1421). Olulisteks toiminguteks, näiteks vara tasuta võõrandamiseks, kinnisasja, ettevõtte vara või mittekaubeldavate osakutega seotud asjaõiguste üleandmiseks ja nende koormamiseks asjaõigustega jne, on siiski vajalik mõlema abikaasa nõusolek (tsiviilseadustiku artiklid 1422 ja 1424).

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Materiaalõigusnormide osas ei kehti abieluvaralepingule põhimõtteliselt mingeid piiranguid. Tsiviilseadustiku artiklis 1387 sätestatakse, et „seadusega reguleeritakse abielusuhet varaga seotud osas üksnes siis, kui abikaasadel puuduvad erikokkulepped, mida nad võivad sõlmida oma äranägemise järgi, tingimusel et need ei ole vastuolus heade kommetega ega järgmiste sätetega“.

Seetõttu võivad abikaasad oma abieluvararežiimi suhtes teha ise otsuse, tingimusel et see vastab tsiviilseadustiku artiklis 212 ja sellele järgnevates artiklites sätestatud kohustuslikule esmasele režiimile.

Tsiviilseadustikus kirjeldatakse mitut võimalikku lepingulist režiimi: lepinguline varaühisus (nagu tsiviilseadustiku artiklis 1526 määratletud üldine varaühisus), varalahusus (tsiviilseadustiku artikkel 1536 jj) või juurdekasvuühisus (seadustiku artikkel 1569 jj).

Mis puudutab abieluvaralepingu vorminõudeid, siis tuleb leping sõlmida notari juures enne abielu sõlmimist, vastasel juhul on see tühine (tsiviilseadustiku artiklid 1394 ja 1395). Abieluvaralepingut võib muuta notariaalaktiga samasuguses korras vastavalt tsiviilseadustiku artiklis 1397 sätestatud tingimustele. Alates 23. märtsi 2019. aasta seaduse nr 2019–222 (programmitöö kohta aastateks 2018–2022 ja kohtusüsteemi reformi kohta) (*loi no 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 20182022 et de réforme pour la justice*) jõustumisest on nüüd võimalik muuta abieluvararežiimi, ootamata kaheaastase perioodi möödumist, ja kehtiva režiimi muutmise kohtulik kinnitamine ei ole enam põhimõtteliselt vajalik (välja arvatud juhul, kui võlausaldajatel või täiskasvanud lastel on selle kohta vastuväited).

3 Kas varasuhete korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Abieluvaralepingute sõlmimise vabaduse põhimõte on piiratud esmase abieluvararežiimi imperatiivsete sätetega, mida kohaldatakse eranditult kõigi lepingurežiimide suhtes.

Need on sätestatud tsiviilseadustiku artiklis 212 jj ning sisaldavad eeskätt perekonna eluaset kaitsvaid sätteid (artikli 215 kolmas lõik), perekonna vajaduste rahuldamiseks tehtud tehingu kulude hüvitamisele kohaldatavaid norme (artikkel 214) ja solidaarset vastutust perekonna vajaduste rahuldamiseks tehtud tehingust tulenevate võlgade eest (artikkel 220).

4 Millised on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhetele?

Abielulahutuse, kooselu lõpetamise või abielu kehtetuks tunnistamise korral abieluvararežiim lõpetatakse ja likvideeritakse.

Abieluvararežiimi lõpetamine toimub notari juures ning selle käigus määratakse kindlaks ja hinnatakse kummagi abikaasa vara ja võlad.

Notari kasutamine ei ole aga kohustuslik, kui jagatavat kinnisvara ei ole.

Varaühisuse lõpetamise põhjused on esitatud tsiviilseadustiku artiklis 1441: ühe abikaasa surm, ühe abikaasa oletatav surm, lahutus, kooselu lõpetamine, varalahusus või abieluvararežiimi muutus.

Mis puudutab lahutuse jõustumise kuupäeva, siis lahutatakse abielu vastastikusel kokkuleppel kuupäeval, mil jõustub advokaatide allkirjastatud eraõigusliku aktiga sõlmitud abielulahutusleping. Kohtu kaudu lahutuse taotlemise korral on see aga kuupäev, mil lahutusotsus muutub lõplikuks.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ühe abikaasa surm toob kaasa abieluvararežiimi lõppemise. See lõpetatakse surmapäeval, seda nii seoses abikaasadevaheliste suhetega kui ka suhetega kolmandate isikutega. Abikaasade puhul, kelle suhtes kohaldatakse seadusjärgset varaühisust, nähakse tsiviilseadustiku artikliga 1441 ette, et ühisus lõpeb ühe abikaasa surmaga.

Seega on abielus oleva inimese surma korral vajalik teha kahekordne lõpetamine: esmalt abieluvararežiimi lõpetamine ja seejärel pärandvara jagamine.

Vastavalt tsiviilseadustiku artiklile 763 nähakse ette, et kui üleelanud abikaasa kasutas oma peamise elukohana mõlemale abikaasale kuulunud või täielikult pärandvarasse kuuluvat vara, on tal õigus vara aasta aega tasuta kasutada. Tegemist on abielust tuleneva tagajärjega.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhetega seotud asjades?

Abieluvararežiimi asjus on otsuste tegemise pädevus perekonnaasjade kohtunikul (*juge aux affaires familiales*) (12. mai 2009. aasta seadus nr 2009-506 seaduse lihtsustamise kohta (*loi n° 2009-506 du 12 mai 2009 sur la simplification du droit*); 17. detsembri 2009. aasta dekreet nr 2009-1591

abieluvararežiimi ja ühisomandit käsitlevate asjade arutamise kohta perekonnaasjade kohtus (*décret n° 2009-1591 du 17 décembre 2009 relatif à la procédure devant le juge aux affaires familiales en matière de régimes matrimoniaux et d'indivisions*); 16. juuni 2010. aasta ringkiri CIV/10/10 perekonnaasjade kohtuniku volituste kohta seoses režiimi lõpetamisega (*circulaire CIV/10/10 du 16 juin 2010 sur les compétences du juge aux affaires familiales en matière de liquidation*)).

Kui abielu lahutatakse poolte kokkuleppel ja kohtuväliselt, koostatakse selle kohta abikaasade vaheline eraõiguslik kokkulepe, millele kirjutavad alla advokaadid ja mille originaal esitatakse notarile (tsiviilseadustiku artikkel 229-1). Abielu lahutamise korral poolte kokkuleppel tuleb abieluvararežiim lahutuse ajal lõpetada. Leping peab sisaldama abieluvararežiimi tõendavat kokkulepet, mis tuleb notariaalselt tõestada, kui lõpetamine on seotud kinnistusraamatusse kantava varaga, eelkõige kinnisvaraga (tsiviilseadustiku artikkel 229-3). Sel juhul kaasatakse menetlusse kaks advokaati ja notar.

Notarit tuleb abieluvararežiimi lõpetamiseks kasutada üldreeglina juhul, kui lõpetamine on seotud vähemalt ühe kinnistusraamatusse kantava varaga.

Kohtus otsustatakse ainult vaieldavad juhtumid või juhtumid, mille puhul kokkulepet ei saavutatud.

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Abikaasade ja kolmandate isikute suhteid reguleeritakse tsiviilseadustiku artikliga 220, mis on esmase režiimi säte, mida kohaldatakse sõltumata abikaasade abieluvararežiimist. Artiklis kehtestatakse abikaasade perekonna vajaduste rahuldamiseks tehtud tehingutest tulenevate võlgade eest solidaarse vastutuse põhimõte: „Mõlemal abikaasal on õigus sõlmida üksi leibkonna ülalpidamise või laste harimise lepinguid. Abikaasa on solidaarselt vastutav teise abikaasa tekkitud mis tahes võlgade eest. Solidaarset vastutust ei kohaldata siiski kulude suhtes, mis on leibkonna elustiili, tehingu kasulikkust või tarbetust või lepingupartneri hea- või pahauslikkust arvestades ilmselgelt liiga suured. Samuti ei kohaldata seda juhul, kui sellised võlad ei tekkinud mõlema abikaasa nõusolekul järelemaksu või laenu saamiseks, välja arvatud juhul, kui need on mõeldud igapäevasteks vajadusteks vajalike väikeste summade ja mitme laenu korral nende summade kogusumma jaoks, mis ei ole leibkonna elustiili arvestades ilmselgelt liiga suur.“

Seadusjärgse varaühisuse kohaselt võivad võlausaldajad tsiviilseadustiku artikli 1413 alusel põhimõtteliselt nõuda selliste võlgade tasumist, mille eest paar vastutab ühisvaraga.

Abikaasa võlausaldajad võivad teise abikaasa sissetulekut ja palga arestida ainult juhul, kui võlg on tekkinud seoses leibkonna ülalpidamise või laste haridusega, vastavalt tsiviilseadustiku artiklile 220 (tsiviilseadustiku artikkel 1414).

Ühisvaraga ei vastutata ka juhul, kui üks abikaasast võtab tagatise või laenu üksi. Selliste kohustuste eest vastutab ainult lepingu sõlminud abikaasa oma lahusvara ja sissetulekuga, välja arvatud juhul, kui teine abikaasa on andnud selleks sõnaselge nõusoleku (tsiviilseadustiku artikkel 1415).

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust

Abieluvararežiimi lõpetamisel tuleb kindlaks teha eri varakogumid (lahus- ja ühisvara, abikaasade vahelised hüvitised ja võlad, varad ja kohustused). Kui on kogumeid, mida tuleb jagada, tuleb seda teha, et jaotada omand ja vara abikaasade vahel.

Abielu kestel soetatud vara ühisuse korral kehtib põhimõte, et ühisvara jagatakse abikaasade vahel võrdselt. Pooled võivad aga olla oma abielulepingus kokku leppinud erinevas, ebavõrdses jaotuses.

Ühisvara võib jagada poolte kokkuleppel või kohtute kaudu. Poolte kokkuleppe korral sõlmitakse abikaasade vahel jagamisleping. Kui tegemist on kinnistusraamatusse kantava varaga, koostatakse see notariaalakti vormis. Kui pooled ei suuda abieluvararežiimi lõpetamises või vara jagamises kokkuleppele jõuda, jagatakse vara kohtu kaudu. Kohtunik otsustab ühisomandi säilitamise või ainuõiguse saamise taotluste üle (tsiviilseadustiku artikkel 831).

Olenemata sellest, kas vara jagamine toimub poolte kokkuleppel või kohtu kaudu, lõpeb protsess sellega, et vara jagatakse osadeks vastavalt võrdsel väärtusel põhinevale võrdse jaotuse põhimõttele. Nii saab kumbki pool jagatavast varast osa, mille väärtus vastab tema õigustele jagatavas kaasomandis. Kui varakogumi koosseis on selline, et võrdse väärtusega osade moodustamine ei ole võimalik, hüvitatakse ebavõrdsus rahalise juurdemaksuga. Teatavat vara võidakse ka lugeda ainult ühe kindla poole osaks.

Vara jagamisel on deklaratiivne mõju; teisisõnu loetakse juriidilise fiktsiooni kohaselt, et kumbki abikaasa on alati omanud nende osasse kuuluvat vara ja mitte kunagi omanud muud jagamisele kuuluvat vara.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kui tegu on kinnistusraamatusse kantava vara (teisiseõnu kinnisvara) jagamisega poolte kokkuleppel, peab abieluvararežiimi lõpetamise ja vara jagamise akt olema notariaalselt tõestatud.

Tsiviilseadustiku artiklis 710-1 sätestatakse, et „kinnistusraamatusse kantava varaga seotud vorminõudeid silmas pidades peab iga toiming või õigus põhinema Prantsusmaal tegutseva notari tõestatud notariaalsel aktil, kohtulahendil või haldusorgani ametlikul dokumendil“.

Sel juhul peavad abikaasad tasuma esmalt 2,5% lõivu, mis arvutatakse jagatud vara netoväärtuse alusel, ning lisaks notarikulud ja -tasud.

Viimati uuendatud: 09/03/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Itaalia

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Abikaasade varasuhe Itaalias on seadusjärgne üldise varaühisuse režiim, mis on sätestatud tsiviilseadustiku artiklites 177 jj.

Seadusjärgse üldise varaühisuse režiimi kohaselt kuuluvad abikaasade abielu ajal kas ühiselt või eraldi tehtud ostud, välja arvatud isikliku varaga seotud ostud, varaühisuse režiimi alla.

Abikaasa isiklikuks varaks loetakse järgmine:

- 1) vara, mis kuulus abikaasadele juba enne abiellumise kuupäeva;
- 2) pärast abiellumise kuupäeva kingituse või pärandina saadud vara;

- 3) vara, mis on kummagi abikaasa rangelt isiklikuks kasutamiseks;
- 4) vara, mida abikaasa vajab oma kutsealal tegutsemiseks;
- 5) kahjuhüvitisena saadud vara, samuti kõik töövõime osalise või täieliku kaotusega seotud pensionid;
- 6) isikliku vara müügi või vahetamise hinnaga omandatud vara, tingimusel et omandamise ajal on sellele sõnaselgelt osutatud.

Üldise varaühisuse režiimi alla kuuluvad ka järgmised varad:

- 1) kummagi abikaasa teenitud kasum, mis on saadud ja mida ei ole varaühisuse lõpetamise ajaks ära kulutatud;
- 2) kummagi abikaasa eraldi tegevusest saadud tulu, kui seda ei ole varaühisuse lõpetamise ajaks ära kulutatud;
- 3) kõik ettevõtted, mida juhivad abikaasad ühiselt ja mis on asutatud pärast abiellumise kuupäeva.

Ühisvara haldamine ja esindamine kohtumenetluses ühisvaraga toimingute tegemisel on kummagi abikaasa eraldi kohustus, samas kui erakorralise haldamise toimingute eest vastutavad nad ühiselt.

Üldise varaühisuse režiimi alla kuuluv vara jagatakse vara ja kohustuste jaotamise teel võrdseteks osadeks.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad võivad sõlmida teistsuguse kokkuleppe. Et kokkulepe kehtiks, peab see olema ametliku dokumendi vormis.

Kui valitakse varalahususe režiim, võib selle otsuse teha teatavaks ka abielutunnistusel.

Abikaasad võivad kokku leppida kapitalifondi asutamises, paigutades sinna teatavatesse avalikesse registritesse kantud vallas- ja kinnisvara või krediitvahendeid, et rahuldada perekonna vajadusi (tsiviilseadustiku artikkel 167).

Fondi võib ametliku avaliku dokumendiga asutada ainult üks abikaasa või seda võivad teha mõlemad abikaasad. Fondi võib asutada ka kolmas isik ametliku avaliku dokumendi või testamendiga.

Fondi omandiõiguse ja haldamise suhtes kehtivad seadusjärgse üldise varaühisuse režiimi eeskirjad (tsiviilseadustiku artikkel 168).

3 Kas varasuhte korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Abikaasad ei tohi otsustada üldsõnaliselt, et nende varalisi suhteid peaksid täielikult või osaliselt reguleerima seadused, mida nende suhtes ei kohaldata, või tavad, vaid peavad nende suhete reguleerimiseks kavandatud kokkulepete sisu konkreetselt deklareerima (tsiviilseadustiku artikkel 161).

Igal juhul on kehtetud kõik kaasavara loomiseks sõlmitud kokkulepped (tsiviilseadustiku artikkel 166-bis).

Kui abikaasad otsustavad muuta seadusjärgset üldist varaühisuse režiimi kokkuleppega, ei tohi selle režiimi alla kuuluda

- 1) rangelt isiklikuks kasutuseks ette nähtud vara;
- 2) vara, mida abikaasa vajab oma kutsealal tegutsemiseks;
- 3) kahjuhüvitisena saadud vara;
- 4) kõik töövõime osalise või täieliku kaotusega seotud pensionid;

Lisaks sellele ei tohi olla erandeid seadusjärgsest üldisest varaühisuse režiimist seoses varahalduse ja osade võrdsusega.

4 Millised on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhtele?

Abielulahutus, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamine toob kaasa seadusjärgse üldise varaühisuse lõppemise.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Surm toob kaasa üldise varaühisuse lõppemise.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhtega seotud asjades?

Üldnormide kohaselt pädev kohtuasutus.

7 Millised on abikaasade varasuhtest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhtele?

Kohustused, mis olid ühel abikaasal enne abielu sõlmimise kuupäeva, ei kehti vara suhtes, mis kuulub seadusjärgse üldise varaühisuse režiimi alla, samuti kohustused, mis on seotud abikaasade abielu jooksul saadud kingituste ja pärandvaraga, mis ei kuulu varaühisuse režiimi alla (tsiviilseadustiku artiklid 187 ja 188).

Kohustused, mis tekkisid ühele abikaasale pärast abielu sõlmimise kuupäeva seoses tavapärase äritegevuse väliste toimingute sooritamisega ilma teise abikaasa vajaliku nõusolekuta, juhul kui võlausaldajatele võlgnetavaid summasid ei saa arveldada isikliku varaga, kehtivad vara suhtes, mis kuulub seadusjärgse varaühisuse režiimi alla (tsiviilseadustiku artikkel 189).

Kui võlgnetavaid summasid ei saa arveldada ühisvaraga, võivad võlausaldajad teise võimalusena võtta meetmeid mõlema abikaasa isikliku vara suhtes kuni poole nõude ulatuses (tsiviilseadustiku artikkel 190).

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Üldise varaühisuse režiimi alla kuuluv vara jagatakse vara ja kohustuste jaotamise teel võrdseteks osadeks. Arvestades ülalpeetavate vajadusi ja hooldusõigust, võib vara jaotav kohus anda ühele abikaasale kasutusvalduse teisele abikaasale kuuluva teatava vara suhtes (tsiviilseadustiku artikkel 194). Jagamise ajal on abikaasadel õigus saada endale vallasvara, mis kuulus kummalegi enne varaühisuse tekkimise kuupäeva või mis saadi varaühisuse ajal pärandi või kingitusena.

Kui sellist vallasvara ei õnnestu leida, võivad abikaasad nõuda selle vara väärtusega võrdset summat, esitades selle väärtuse kohta tõendi, sealhulgas mainele tuginedes, välja arvatud juhul, kui selline vara puudub, kuna see on ära kasutatud või kaotatud või puudub mõnel muul põhjusel, mida ei saa panna teise abikaasa arvele (tsiviilseadustiku artikkel 196).

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kõik kinnisvara omandiõiguse üleandmise lepingud ja üldisemalt kõik kinnisasjaõiguste kehtestamise, üleandmise või muutmise aktid tuleb kanda vastavasse kinnistusraamatusse. Sellest reeglist ei tehta erandit kinnisvara ostudele, mis kuuluvad seadusjärgse varaühisuse režiimi alla.

Iga ära kirja taotlev isik peab teatama kinnistusametile kahes eksemplaris poolte vararežiimist – kui nad on abielus – vastavalt vararežiimi abielutunnistusele kandnud perekonnaseisuametniku dokumendis või sertifikaadi serval esitatud deklaratsioonile, ning peab esitama ka õigust tõendava dokumendi ära kirja.

Kinnistusraamatusse tuleb kanda ka muud abielulepingud, millega allutatakse näiteks ühele abikaasale kuuluva isikliku kinnisvara konkreetsed objektid varaühisuse režiimile või asutatakse kinnisvara kapitalifond.

Viimati uuendatud: 21/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Malta

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Isikutele, kes soovivad Malta õiguse alusel abielu sõlmida, annab Malta riik vabaduse valida ise oma abieluvara reguleerimise režiim. Peamine abikaasade vararežiim on Maltal aga varaühisuse režiim. Seda režiimi kohaldatakse seaduse alusel iga abielu suhtes, välja arvatud juhul, kui pooled, kes on juba abielus või plaanivad abielluda, otsustavad, et nende vararežiimi suhtes kohaldatakse avaliku lepinguga teistsugust korda, mis ei ole vastuolus Malta õigusega. Muud Maltal kohaldatavad abikaasade vararežiimid peale varaühisuse režiimi on varalahusus ja vara juurdekasvu tasaarvestusel põhinev varasuhe. **Varaühisuse režiim** on Maltal seadusjärgne režiim ja selle puhul kuulub kõik, mille pooled on omandanud pärast abiellumist, ühisvara hulka ja kuulub seega võrdselt mõlemale poolele. Malta õiguses on konkreetselt sätestatud, mis ühisvara hulka kuulub, ning sellest on välja arvatud annetused, pärandid ja kummagi poole isiklik vara.

Varalahusus on režiim, mille pooled võivad valida varaühisuse asemel, ning see annab mõlemale poolele õiguse enne ja pärast abiellumist omandatud vara täielikult ise kontrollida ja hallata, ilma et vaja oleks teise poole nõusolekut.

Vara juurdekasvu tasaarvestusel põhinev varasuhe on teine režiim, mille pooled võivad valida varaühisuse režiimi asemel, ning see annab mõlemale abikaasale õiguse omandada, säilitada ja hallata enda nimel omandatud vara, nagu see kuuluks tema ainuomandisse. See režiim ei takista abikaasasid aga omandamast ühisvara, mida hallatakse ühiselt.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Varaühisuse režiimi üldreegel on, et abikaasad peavad reguleerima ja haldama oma abieluvara ühiselt. Selle režiimi puhul eristatakse Malta õiguses aga tavapäraselt haldamist, mis puudutab neid toiminguid, mida kumbki abikaasa võib teha üksi, ja erakorralist haldamist, mis puudutab toiminguid, mida tuleb teha ühiselt. Malta õiguses on loetletud üksnes erakorralise haldamise toimingud ning kõike, mida pole õiguses sõnaselgelt nimetatud, tuleb käsitada tavapärase haldamise toimingutena. Vorminõue, mida tuleks varaühisuse režiimi kohaldamisel alati järgida, on seega mõlema abikaasa nõusolek. Kui mõlemad pooled pole andnud kinnis- või vallasvara puudutava asja- või võlanõudeõiguse üleandmiseks või loomiseks oma nõusolekut, võidakse toiming tühistada selle poole taotlusel, kes oma nõusolekut ei andnud.

Varalahususe režiimi üldreegel on, et mõlemal abikaasal on õigus reguleerida ja hallata tema nimel olevat vara ilma teise abikaasa nõusolekuta.

Vara juurdekasvu tasaarvestusel põhineva varasuhte üldreegel on, et kui üks abikaasast soovib üksi vara omandada, ei pea ta saama selleks enne teise abikaasa nõusolekut, ning omandaval abikaasal on õigus seda omandatud vara ise reguleerida ja hallata. Kui aga abikaasad omandavad midagi koos, on nad mõlemad andnud oma nõusoleku ning seega on neil mõlemal õigus omandatud vara koos reguleerida ja hallata.

3 Kas varasuhete korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Kui valitakse **varaühisuse režiim**, peavad abikaasad otsustama kõige üle ühiselt. Seega ei ole neil reguleerimise ja haldamise vabadust, välja arvatud selliste tavapärase haldamise toimingute puhul, mis ei nõua ühist nõusolekut.

Kui aga valitakse **varalahususe režiim**, on mõlemal abikaasal vabadus toimida enda nimel oleva varaga nii, nagu ta soovib, ilma et teine abikaasa sekkuks. Kui kohaldatakse **vara juurdekasvu tasaarvestusel põhinevat varasuhet** ja üks abikaasast omandab vara ilma teise abikaasa nõusolekuta, on tal vabadus seda vara ilma mingite piiranguteta reguleerida. Kui aga ost tehakse mõlema abikaasa nimel, ei tohi abikaasad tegutseda eraldi oma tahte järgi, vaid nad peavad tegutsema ühiselt.

4 Millised on abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhetele?

Varaühisuse režiimi puhul on õiguses selgelt sätestatud, et režiim kehtib alates abiellumise päevast kuni abielu lõpetamiseni, st lahutuseni. Peale selle on õiguses sätestatud, et lahusele korral võib taotleda vara kohtulikku jagamist.

Õiguses on sätestatud, et **vara juurdekasvu tasaarvestusel põhineva varasuhte** korral lõpeb varasuhe muu hulgas abielu lõppemisega või lahuseluga.

Kui aga abielu suhtes kohaldatakse **varalahususe režiimi**, jätkavad abikaasad, kelle abielu on lõppenud kas lahuseluga või abielu kehtetuks tunnistamisega, enda nimel omandatud varade reguleerimist ja haldamist.

Seega mõjutab lahutus, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamine abieluvara nii, et kogu omandatud vara jagatakse abikaasade vahel kompromissiga või pädeva kohtu otsusega.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ühe abikaasa surma korral lõpeb abikaasade vararežiim ja kohaldama hakatakse Malta pärimisseadusi, et surnud abikaasa vara pärijate vahel jagada.

Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata sellele, kas surnud abikaasa tegi testamendi või mitte.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhetega seotud asjades?

Ametiasutus, kes on pädev tegema otsuseid abikaasade vararežiimiga seotud asjades, on tsiviilkohus (perekonnaasjade kolleegium).

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Kui abikaasade vararežiim kehtima hakkab, kaasneb sellega abikaasade ja kolmandate isikute vaheline õiguslik suhe, kui see on asjakohane. Kolmandatel isikutel on õigus kasutada oma juriidilisi õigusi ühe või mõlema abikaasa suhtes olenevalt sellest, kellega on sõlmitud leping või kellel on tekkinud võlg.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Vara jagamine toimub tavaliselt selles etapis, kui abikaasad on algatanud lahusele- või lahutusmenetluse. Need menetlused eeldavad, et enne pädeva kohtu poole pöördumist algatavad abikaasad vahendusmenetluse.

Kui vahendamine on edukas, võivad abikaasad kooselu kompromissiga lõpetada; sel juhul lepivad abikaasad kokku oma vastastikustes õigustes, oma õigustes seoses oma lastega ning abieluvara jagamises avaliku lepinguga, mida seejärel analüüsib pädev kohus tagamaks, et abikaasade õigused on tasakaalus. Pärast pädeva kohtu heakskiidu saamist tõestatakse see leping notariaalselt ja registreeritakse, et see seaduslikult kehtiks, ka seoses kolmandate isikutega.

Kui vahendusmenetlus ei ole edukas ja pooled ei saavuta kompromissi, peavad nad algatama pädevas kohtus kohtumenetluse, paludes abikaasade vararežiim lõpetada, et abieluvara omavahel jagada. Kui pädeva kohtu otsusest saab *res judicata*, siis nimetatud otsus registreeritakse, et see seaduslikult kehtiks, ka seoses kolmandate isikutega.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kinnisvara registreerimiseks Maltal peab seda kinnisvara käsitleva lepingu koostanud notar esitama avalikus registris notariaalse tõestamise teatise, et leping oleks notariaalselt tõestatud. Kui notariaalse tõestamise teatis on olemas, siis kinnisvara registreeritakse ja leping on siduv nii lepingupooltele kui ka kolmandatele isikutele.

Viimati uuendatud: 09/11/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Austria

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Austria õiguse kohaselt on vaikimisi kehtiv abikaasade vararežiim varalahusus (*Gütertrennung*). Kumbki abikaasa säilitab vara, mille ta on omandanud enne abielu, ja temast saab enda omandatud vara ainuomanik (Austria tsiviilseadustiku (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*) §-d 1233 ja 1237). Kumbki abikaasa on ühtlasi üksi oma võlgnike võlausaldaja ja oma võlausaldajate võlgnik.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad saavad abieluvaralepingu (*Ehepakt*) abil valida vararežiimi, mis erineb vaikimisi kehtivast režiimist. Et abieluvaraleping kehtiks, tuleb koostada notariaalak (notariaalakside seaduse (*Notariatsaktsgesetz*) § 1).

3 Kas varasuhte korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Põhimõtteliselt on abikaasadel vabadus rakendada enda valitud vararežiimi. Abieluvaralepingus ei tohi aga sätestada näiteks täielikku vastastikust ülalpidamisest loobumist kehtiva abielu ajal.

4 Millised on abielulahutuse, lahuse või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhtele?

Seadusjärgne „täielik“ varalahusus kehtib üksnes abielu kehtetuks tunnistamiseni või lahutuse, sest pärast seda peab toimuma varade jagamine, milles omandiõigus ei ole otsustav kriteerium. Abielu lõppemise puhul juhindutakse abieluvara jagamise põhimõttest. Ühisvara (vara, mida kasutasid mõlemad abikaasad, näiteks perekonna eluase, auto või sisustusesemed) jagatakse, nagu ka abielu jooksul kogutud säästus. Viimased hõlmavad kõiki varasid, mille abikaasad omandasid abielu ajal ja mis olenevalt oma laadist on tavaliselt mõeldud realiseerimiseks.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Kui üldise varaühisuse korral (*Gütergemeinschaft*) (praktikas haruldane) üks abikaasast sureb, kuulub ühisvara jagamisele. Pärast kõigi võlgade mahaarvamist alles jäänud netovara jagatakse vastavalt kokkulepitud osakaaludele: üks osa läheb üleelanud abikaasale ja teine moodustab pärandvara. Tavapärase varalahusususe režiimi korral (*Gütertrennung*) tuginetakse üleelanud abikaasa saadava seadusjärgse osa kindlaksmääramisel sellele, millised surnu sugulased veel pärjavad. Üleelanud abikaasal on õigus ühele kolmandikule pärandvarast, kui surnud abikaasast jääb maha lapsi või alanejaid sugulasi, kahele kolmandikule pärandvarast, kui surnud abikaasast jäävad maha vanemad, ning muudel juhtudel kogu pärandvarale. Abikaasa on üks pärandi sundosa saama õigustatud isikutest (*pfllichtteilsberechtigte Personen*). Abikaasa pärandi sundosa on pool sellest, mille ta saaks pärimisjärjekorra alusel.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhtega seotud asjades?

Pärast lahutust või abielu kehtetuks tunnistamist toimitakse varaga abieluseaduse (*Ehegesetz*) § 81 jj alusel vastavalt vastastikusele kokkuleppele või kohtuotsusele.

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Üldjuhul ei saa abikaasa anda kolmandatele isikutele õigusi ega kohustusi ilma teise abikaasa nõusolekuta. Üksnes nn võtmeõiguse (*Schlüsselgewalt*) alusel võib abikaasa, kes korraldab ühist majapidamist ja kellel pole sissetulekut, esindada teist abikaasat igapäevatehingutes, mida tehakse ühise majapidamise jaoks ja mille summa ei ületa teatavat taset, mis on kooskõlas abikaasade elatusasemega. See ei kehti, kui teine abikaasa on kolmandale isikule teatanud, et ta ei soovi, et abikaasa teda esindaks. Kui kolmas isik ei suuda asjaolude põhjal kindlaks teha, et abikaasa tegutseb esindajana, on mõlemad abikaasad solidaarselt vastutavad.

Kui varalahusususe režiimi asemel on konkreetselt kokku lepitud üldise varaühisuse režiimis, on abikaasadel suhtes üksnes kohustus mitte võõrandada oma osa ühisvarast ilma teise abikaasa nõusolekuta. Varaga seoses kaasnevad tegelikud tagajärjed üksnes siis, kui tsiviilseadustiku § 364c kohase müügi ja koormamise keelu kohta või tsiviilseadustiku § 1236 kohase piirangu kohta tehakse kinnistusraamatusse kanne, milles on märgitud, et üldise varaühisuse kehtimise ajal ei tohi kumbki abikaasa ühepoolset oma poolt või osa võõrandada.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Abielu lahutuse või kehtetuks tunnistamise korral jagatakse vara abieluseaduse § 81 jj alusel süüst sõltumatult, kuigi süüd võidakse õigluse huvides arvesse võtta. Vara jagatakse poolte vastastikuse kokkuleppe või sellise kohtuotsuse alusel, mida üks pooltest on kohtult taotlenud. Muudel juhtudel kehtib endiselt varalahusus ja kummalegi abikaasale jääb tema enda vara. Taotlus tuleb esitada ühe aasta jooksul alates lahutusotsuse jõustumist. Nii abieluvara kui ka abielu jooksul kogutud säästus jagatakse. Abieluseaduse § 82 kohaselt ei jagata järgmist vara: vara, mille abikaasa on omandanud enne abielu või pärinud; kingitused kolmandatelt isikutelt; vara, mida ainult üks abikaasa kasutab isiklikel või kutsealastel eesmärkidel, ning äriühingule kuuluv vara või osalus äriühingus, välja arvatud juhul, kui tegemist on üksnes investeeringutega.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Omandiõiguse kandmiseks kinnistusraamatusse tuleb esitada taotlus sellele ringkonnakohtule, kelle tööpiirkonnas registreeritav kinnisasi asub.

Taotlus tuleb esitada kirjalikult ja taotleja peab olema selle allkirjastanud. Allkiri ei pea olema tõestatud, välja arvatud juhul, kui taotlusele on lisatud registreerimisnõusolek (*Aufsandungserklärung*).

Taotlusele tuleb lisada kinnisasja omandamise õiguslikku alust käsitlev avalik või eradokument (näiteks ostuleping), millel on poolte tõestatud allkirjad. Lisaks kinnisasja täpsetele andmetele peavad eradokumendid hõlmama registreerimisnõusolekut.

Registreerimisnõusolek on sõnaselge nõusolek, mille on kinnisasja registreerimiseks (kinnistusraamatusse kandmiseks) andnud isik, kelle õigust piiratakse, koormatakse, lõpetatakse või teisele isikule üle antakse (ostulepingu korral müüja). Registreerimisnõusoleku peab olema tõestanud kohus või notar ja lepinguosalised peavad olema selle allkirjastanud. Registreerimisnõusoleku võib ühtlasi esitada osana taotlusest omandiõiguse kandmiseks kinnistusraamatusse. Sel juhul peab kohus või notar taotlusele olevad allkirjad tõestama.

Taotlusele peab olema lisatud föderalse maksuseadustiku (*Bundesabgabeordnung*) § 160 kohane maksuulekuse tõend. See tõend kujutab endast maksuhalduri kinnitust, et puuduvad tasumata maksud, mis kinnistusraamatusse kandmist takistaksid.

Kui taotluse koostab jurist või notar, tuleb see esitada elektrooniliselt. Sel juhul tuleb lisadokumendid panna elektroonilisse dokumendiarhiivi. Maksuhalduri väljastatava maksuulekuse tõendi võib sel juhul asendada enesehindamisel põhineva deklaratsiooniga, mille on koostanud jurist või notar.

Viimati uuendatud: 05/06/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Portugal

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Jah. Põhimõtteliselt saavad abikaasad valida abieluvararežiimi, sõlmides abieluvaralepingu (*convenção antenupcial*) kooskõlas Portugali tsiviilseadustiku (*Código Civil*) artikliga 1698.

Juhul kui abikaasad vararežiimi ei vali või teatavatel juhtudel, kui abieluvaraleping on kehtetu, on seadusjärgne vaikimisi kohaldatav abieluvararežiim abielu jooksul omandatud vara ühisuse režiim vastavalt tsiviilseadustiku artiklitele 1717 ja 1721.

Sel juhul tuleb kohaldada tsiviilseadustiku artiklite 1721–1731 sätteid, et teha kindlaks, milline vara on ühisvara ja milline lahusevara.

Erandina on teatavates olukordades, mis on esitatud tsiviilseadustiku artiklis 1720, kohustuslik lahusevara režiim.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad saavad oma abieluvararežiimi korraldada, sõlmides abieluvaralepingu, milles neil on võimalik valida üks kolmest tsiviilseadustikus sätestatud vararežiimist, või leppides kohaldatava õiguse piirides kokku teistsuguses varakorralduses (tsiviilseadustiku artikkel 1698).

Tsiviilseadustikus sätestatud kolm vararežiimi on

abielu jooksul omandatud vara ühisuse režiim (*regime da comunhão de adquiridos* – tsiviilseadustiku artiklid 1721–1731);

üldise varaühisuse režiim (*regime da comunhão geral de bens* – tsiviilseadustiku artiklid 1732–1734);

varalohutuse režiim (*regime da separação de bens* – tsiviilseadustiku artiklid 1735–1737).

Nagu eespool märgitud, võivad abikaasad kohaldatava õiguse piirides leppida kokku teistsuguses varakorralduses. Nii on see juhul, kui abieluvararežiim on abielu jooksul omandatud vara ühisuse režiim, aga abikaasad lepivad abieluvaralepingus kokku, et konkreetsest kinnisvarast, mille üks abikaasadest omandas enne abielu (näiteks perekonna eluase) saab pärast abiellumist ühisvara, sest mõlemad abikaasad soovivad vastutada sellega seotud hüpoteeklaenu maksmise eest.

Mis puudutab vorminõudeid, siis peab abieluvaraleping olema notari juures koostatud ametliku dokumendi (notariaalakt) või registriametniku juures tehtud avalduse vormis (tsiviilseadustiku artikkel 1710 ja rahvastikuregistri seadustiku (*Código do Registo Civil*) artiklid 189–191).

Üldjuhul tuleb abieluvaraleping sõlmida enne abiellumist. Tsiviilseadustiku artikli 1714 kohaselt ei saa abieluvaralepingut ja abieluvararežiimi pärast abiellumist muuta, välja arvatud tsiviilseadustiku artiklis 1715 sätestatud juhtudel.

Abieluvaralepingute suhtes kohaldatavad sätted on esitatud tsiviilseadustiku IV raamatu II jao IX peatüki III osas (artiklid 1698–1716).

Pulmakingitusi ja abikaasadevahelisi kingitusi käsitlevad sätted on esitatud tsiviilseadustiku IV raamatu II jao X peatüki I ja II osas (artiklid 1753–1766).

3 Kas varasuhte korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Portugali tsiviilseadustiku artiklis 1720 on nimetatud kaks olukorda, mil kohustuslik abikaasade vararežiim on varalohutuse režiim: kui abielu sõlmitakse ilma abiellumiseelseid toiminguid (*processo preliminar de casamento*) tegemata ja kui abikaasad on 60-aastased või vanemad.

Muul juhul saavad abikaasad valida varakorralduse kohaldatavate seaduste piires.

4 Millised on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhtele?

Tsiviilseadustiku artikli 1688 alusel lõpeb abielu lahutuse või kehtetuks tunnistamisega, ilma et see piiraks ülalpidamist käsitlevate sätete kohaldamist.

Lahuselu ei lõpeta abielu, kuid nagu allpool selgitatud, on selle õiguslikud tagajärjed väga sarnased lahutusega.

Seoses vara jagamise ja võlgade maksimisega on tsiviilseadustiku artiklis 1689 märgitud, et kui abieluvararežiim on lõppenud, on abikaasadel ja nende vastavatel pärijatel õigus oma isiklikule varale ja oma osale ühisvarast. Abikaasa, kellel on ühisvaraga seotud võlg, peab selle võla tasuma.

Esmalt tasutakse ühised võlad ühisvarast ja alles seejärel ülejäänud võlad. Kui ühel abikaasal on võlg teise abikaasa ees, peab ta selle võla tasuma, kasutades oma osa ühisvarast. Kui ühisvara pole, peab see abikaasa tasuma võla oma isiklikust varast.

Lahutuse õiguslikud tagajärjed

Lahutuse tagajärjed on sätestatud tsiviilseadustiku artiklites 1788–1793-A.

Üldpõhimõtte on, et lahutus lõpetab abielu ja lahutusel on samad õiguslikud tagajärjed nagu abielu lõppemisel surma korral.

Pärimise kohta on tsiviilseadustiku artiklis 2133 sätestatud, et endine abikaasa kaotab pärast abielulahutust käsitleva kohtuotsuse tegemist seadusjärgse pärija staatuse, isegi kui see lahutusotsus tehakse pärast teise abikaasa surma.

Portugali õiguse järgi jagatakse abieluvara alles pärast lahutusmenetluse lõppu, mitte sel ajal, kui menetlus on pooleli. Kui aga abikaasad lahutavad vastastikusel kokkuleppel perekonnaseisumetis, võivad nad kohe kokku leppida selles, kuidas abieluvara jagatakse (rahvastikuregistri seadustiku artikkel 272-A).

Lahutuse jõustumise üldreegel on järgmine:

lahutus jõustub abielulahutuse lõpliku kohtuotsuse kuupäeval.

Lahutuse varalised tagajärjed abikaasadele on järgmised:

lahutusel on abikaasadele tagasiulatuvad varalised tagajärjed alates kuupäevast, mil lahutusmenetlus algatati;

kummagi abikaasa taotlusel võidakse lahutuse varalisi tagajärgi kohaldada tagasiulatuvalt alates lahuselu algamise päevast, kui see kuupäev on menetluse käigus kindlaks tehtud;

vara jagamisel pärast lahutust ei saa kumbki abikaasa rohkem sellest, mille nad oleksid saanud, kui abielu suhtes oleks kohaldatud abielu jooksul omandatud vara ühisuse režiimi;

kumbki abikaasa kaotab kõik abieluga seoses saadud või saada olevad hüved (nt abikaasadevahelised kingitused; kolmanda isiku kingitused paarile nende abiellumise puhul). Sellisel juhul võib kingituse tegija otsustada, et hüve kandub edasi paari lastele;

kahju kannatanud abikaasal on õigus nõuda teiselt abikaasalt kahju hüvitamist üldise tsiviilvastutuse alusel tavakohtutes;

kui lahutuse põhjused on seotud ühe abikaasa vaimse tervise häirega, peab lahutust taotlev abikaasa hüvitama teisele abikaasale abielu lõpetamisega kaasneva mitterahalise kahju. Hüvitisnõue tuleb esitada lahutusmenetluse käigus;

kumbki abikaasa võib taotleda kohtult õigust jätkuvalt üürida perekonna eluasest, olenemata sellest, kas see kuulub mõlemale abikaasale ühiselt või teisele abikaasale;

lemmikloomad usaldatakse ühele või mõlemale abikaasale, võttes arvesse kummagi abikaasa ja nende laste huve ning looma heaolu.

Lahutuse varalised tagajärjed abikaasade ja kolmandate isikute vahelistele suhetele on järgmised:

abikaasad saavad tugineda lahutuse varalistele tagajärgedele kolmandate isikute suhtes üksnes pärast kuupäeva, mil kohtuotsus rahvastikuregistris registreeriti.

Endiste abikaasade vaheliste ülalpidamiskohustuste kohta on tsiviilseadustiku artiklites 2016 ja 2019 märgitud järgmist:

üldreeglina on mõlemal endisel abikaasal kohustus end pärast lahutust ise ülal pidada;

olenemata sellest, kas lahutati vastastikusel kokkuleppel või mitte, on mõlemal endisel abikaasal õigus saada elatist, aga õiglust silmas pidades võidakse elatise saamise õiguse andmisest keelduda;

elatise saamise õigus lõpeb, kui selle saaja abiellub uuesti, alustab uut kooselu või kaotab elatise saamise õiguse ebasünda käitumise tõttu.

Lahuselu tagajärjed

Seoses lahuseluga on tsiviilseadustiku artiklis 1794 osutatud eespool kirjeldatud lahutust käsitlevatele sätetele, aga ühe erandiga: lahuselu ei lõpeta abielu.

Kui see üks erand välja arvata, on lahuselu tagajärjed abieluvarale, ülalpidamiskohustustele ja pärimisele tsiviilseadustiku artiklite 1795-A, 2016 ja 2133 kohaselt samasugused nagu lahutuse tagajärjed.

Abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed

Eristatakse abielu kehtetuks tunnistamist ja abielu tühistust.

Abielu tühistuse korral, nagu on sätestatud tsiviilseadustiku artiklites 1628–1630 (nt kui üks või kumbki pool ei ole avaldanud abielu sõlmimise tahet), ei ole sellel abielul õiguslikke tagajärgi.

Ilmaliku abielu kehtetuks tunnistamise korral, nagu on sätestatud tsiviilseadustiku artiklis 1631 (nt õiguslike takistuste või puudustega abielu sõlmimise tahteavalduse korral), on tsiviilseadustiku artiklis 1647 kindlaks määratud tagajärjed järgmised:

kui mõlemad abikaasad tegutsesid heas usus, kehtivad selle abielu tagajärjed nende vahel ja kolmandate isikute suhtes seni, kuni jõustub kehtetuks tunnistamist käsitlev kohtuotsus;

kui ainult üks abikaasa tegutses heas usus, siis saab üksnes tema kasu abieluga kaasnevatest hüvedest. Peale selle võib heas usus tegutsev abikaasa tugineda abielu tagajärgedele kolmandate isikute suhtes tingimusel, et need on kooskõlas abikaasadevahelise suhtega.

Neid norme kohaldatakse kiriklike võimude poolt katoliiklike abielude kehtetuks tunnistamise suhtes, kuni kohtuotsuse registreerimiseni rahvastikuregistris, tingimusel et katoliiklik abielu oli seal registreeritud.

Tsiviilseadustiku artiklites 1649 ja 1650 on sätestatud varalise eritagajärjed alaealise isiku abielu korral või õiguslike takistustega abielu korral, näiteks:

alaealist, kes abiellub ilma vajaliku loata, käsitatakse kuni täisealiseks saamiseni alaealisena seoses sellise vara valitsemisega, mis tal oli abiellumise ajal ja mille ta sai pärast abiellumist kingitusena. Siiski tagatakse neile vajalik ülalpidamine sellest varast saadavast tulust;

alaealise vanemad või esindaja – mitte abikaasa – valitsevad seda vara, kuni alaealine saab täisealiseks;

seda vara ei saa kasutada abielu ajal ega pärast selle lõppu kummagi abikaasa võlgade tasumiseks enne seda, kui alaealine saab täisealiseks;

kui eiratakse tsiviilseadustiku artikli 1604 punktides c ja d sätestatud takistusi (nt veresugulusest tulenevat takistust), ei saa takistust eiranud abikaasa saada teiselt abikaasalt kingitusena ega testamendi kaudu mingeid hüvesid.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ühe abikaasa surma korral abieluvararežiim lõpeb, nagu on sätestatud tsiviilseadustiku artiklis 1788.

Ühisvara tuleb jagada. Tsiviilseadustiku artikli 2024 kohaselt hõlmab surnud abikaasa vara tema isiklikku vara ja kui see on kohaldatav, siis tema osa abikaasade ühisvarast.

Üldreeglina on elusolev abikaasa seadusjärgne pärija, kellel on õigus pärandi sundosale, olenemata sellest, kas tehtud on testament (tsiviilseadustiku artiklid 2131 ja 2133 või 2158 ja 2159, nagu asjakohane).

Kui vara jagatakse, on elusoleval abikaasal tsiviilseadustiku artikli 2103-A tingimuste kohaselt ühtlasi õigus kasutada perekonna eluaset, selle sisu ja mööblit.

Kui selle väärtus ületab pärand- ja ühisvara seisukohast tema osa, peab elusolev abikaasa selle teistele pärijatele hüvitama.

Kui abieluvararežiim on varalohutuse režiim, võivad abikaasad aga tsiviilseadustiku artikli 1698 ja artikli 1700 lõike 3 kohaselt abieluvaralepingus pärijastatusest loobuda.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhetega seotud asjades?

Järgnevalt kirjeldatud olukordades on abieluvaraasjadega tegelemise pädevus kohtutel, registriametnikel ja notaritel.

Portugali õiguse kohaselt on abieluvaralepingud ja -režiimid põhimõtteliselt muutumatud, kooskõlas tsiviilseadustiku artikliga 1714. See tähendab, et kui tulevased abikaasad soovivad ise valida abieluvararežiimi ja kalduda kõrvale seadusega ettenähtud vararežiimist, tuleb see vararežiim kehtestada abieluvaralepinguga (tsiviilseadustiku artikkel 1710), millele kirjutatakse alla enne abiellumist. Abielu ajal ei või abikaasad sõlmida abieluvararežiimi muutmise või lõpetamise kokkulepet. Erandid selle põhimõtte kohaldamisest on sätestatud tsiviilseadustiku artiklis 1715 (nt kohtulik vara lahutamine või lahusel).

Vararežiimi puudutavates tingimustes tuleb kokku leppida abieluvaralepingus (tsiviilseadustiku artikkel 1698), mis tuleb sõlmida vastavalt selle vormi ja avaldamist käsitlevatele nõuetele. Tsiviilseadustiku artikli 1710 kohaselt tuleb abieluvaraleping koostada perekonnaseisumetniku juures tehtud avaldusena või notariaalaktna; vastasel korral on leping kehtetu. Et abieluvaraleping oleks kolmandate isikute suhtes kehtiv, tuleb see registreerida tsiviilseadustiku artikli 1711 lõikes 1 käsitletud korras. Abikaasade pärijaid ja muid abieluvaralepingu pooli ei loeta selles tähenduses kolmandaks isikuks. Lepingu registreerimine ei asenda selliste asjaolude kandmist kinnistusraamatusse, mille suhtes selline kohustus kehtib. Samuti tuleb kinni pidada tähtsast: abieluvaralepingule tuleb alla kirjutada enne abiellumist, kuid lepingule allakirjutamise kuupäevast kuni abiellumiseni ei tohi mööduda kauem kui üks aasta, vastasel juhul kaotab leping kehtivuse, nagu on sätestatud tsiviilseadustiku artiklis 1716.

Eespool esitatud teabega saab tutvuda juhendis *Os Regulamentos Europeus: impacto na actividade registal e notarial* (Euroopa õigusaktide mõju perekonnaseisumetrite ja notarite tegevusele), mis on kättesaadav portugali ja inglise keeles aadressil <https://www.redcecivil.csm.org.pt/os-regulamentos-europeus-impacto-na-atividade-registal-e-notarial/>.

Lahutuse, lahusele ja abielu kehtetuks tunnistamise korral sõltub see, milline asutus on pädev tegelema vara jagamisega ja sel eesmärgil abieluvararežiimi kohaldamisega, sellest, kas abikaasad on ühel meelel küsimuses, kuidas tuleb abieluvara jagada.

Kui abikaasad on lahutuse või lahusele korral vara jagamises kokku leppinud, menetleb asja perekonnaseisumet. Sellisel juhul on kaks võimalikku stsenaariumi: kui otsus lahutuse või lahusele kohta tehakse vastastikusel kokkuleppel, menetleb lahutuse või lahusele asja perekonnaseisumet, kes võib asjaomaste menetluste käigus kiita heaks varajagamise kokkuleppe, korraldada maksukohustuste täitmise ning teha vararegistris jagamise põhjal muudatusi; kui tegemist on kohtuliku lahutuse või lahuseluga, mille korral on pädevad perekonna- ja alaealiste asjade kohtud (*Tribunais de Família e Menores*), ning kui pooled lepivad kokku vara jagamises pärast lahutust või kooselu lõpetamist, tegelevad jagamise, maksukohustuste ja jagamisest tulenevate vararegistri muudatustega perekonnaseisumetid. Asjakohased õigusnormid on sätestatud rahvastikuregistri seadustiku artiklites 272-A ja 272-B. Praktiline teave selle teenuse ja sellega kaasnevate kulude kohta on kättesaadav aadressil <https://justica.gov.pt/Servicos/Balcao-Divorcio-com-Partilha>. Teise võimalusena võivad pooled, kui nad jõuavad pärast lahutust või kooselu lõpetamist vara jagamises kokkuleppele, sõlmida selle kohta notariaalakti. Sellisel juhul peab notar registreerima kinnisasjad kahe kuu jooksul ja pooled peavad täitma sama tähtaja jooksul oma maksukohustused (kinnistusregistri seadustiku (*Código do Registo Predial*) artiklid 8-B ja 8-C).

Kui abikaasad ei jõua lahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise korral vara jagamises kokkuleppele, peab emb-kumb pool taotlema vara jagamiseks inventuurimenetlust (*processo de inventário*) algatamist. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Código de Processo Civil*) artikli 1083 lõikes 1 loetletud juhtudel (nt kui inventuurimenetlus on muu kohtumenetluse kõrvalmenetlus) on inventuurimenetluse toimetamise ainupädevus kohtul. Muudes olukordades võib tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1083 lõike 2 kohaselt inventuurimenetlust taotleda ühe huvitatud isiku algatusel või kõigi huvitatud isikute vastastikusel kokkuleppel kohtus või notari juures, kes on kantud notariaalse inventuuri korra (*Regime do Inventário Notarial*) artiklis 1 osutatud loetellu, mis on avaldatud 13. septembri 2019. aasta seaduses nr 117/19. Notarid kasutavad juhtumiga tegelemiseks juhtumihaldussüsteemi <https://www.inventarios.pt/>.

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Tsiviilseadustiku artiklites 1682 ja 1683 on sätestatud, et mõnel juhul peab abikaasal olema teise abikaasa nõusolek teatavate lepingute sõlmimiseks kolmandate isikutega. See sõltub abieluvararežiimist (nt varalohutuse või üldise varaühisuse režiim), sellest režiimist tulenevatest valitsemisvõimustest (nt teatava vara ühine valitsemine), vara laadist (nt perekonna eluase, ühisvara) või lepingu laadist (nt ostu-müügileping; kingituste vastuvõtmine).

Tsiviilseadustiku artikli 1687 kohaselt on teise abikaasa nõusoleku puudumisel kolmandatele isikutele järgmised tagajärjed:

kui üks abikaasastest sõlmib lepingu tsiviilseadustiku artikli 1682 lõikeid 1 ja 3 rikkudes (nt teatava vallasomandi üleandmine), artiklit 1682-A (nt kinnisomandi üleandmine üldise varaühisuse režiimi korral; perekonna eluaseme omandiõiguse üleandmine abikaasade mistahes abieluvararežiimi korral), artiklit 1682-B

(nt perekonna eluaseme üürilepingu lõpetamine) või artikli 1683 lõiget 2 (pärandist või annakust loobumine), on teisel abikaasal või tema pärijal õigus nõuda selle lepingu tühistamist;

kui abikaasa annab registreerimata vallasvara omandiõiguse üle või sõlmib selle vara koormamiseks lepingu ilma teise abikaasa nõusolekuta, kui see on nõutud, ei saa eelnimetatud tühistamist nõuda, kui kolmas isik tegutses heas usus;

kui üks abikaasadest annab ebaseaduslikult üle sellise vara omandiõiguse, mis kuulub teise abikaasa ainuomandisse, või sõlmib selle vara koormamiseks lepingu, on leping tühi ja hind tuleb tagasi maksta, eelkõige vastavalt tsiviilseadustiku artiklitele 892–904, milles on sätestatud müüja ebaseadusliku tegevuse tagajärjed.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Kui vara jagamise suhtes jõutakse kokkuleppele, võib selle kinnitada perekonnaseisuamet või selle võib vormistada notariaalaktina, vastavalt eespool 6. küsimuse vastuses nimetatud olukordadele.

Kui vara jagamise suhtes kokkuleppele ei jõuta, algatatakse inventuurimenetlus kohtus või notari juures, nagu on juba kirjeldatud 6. küsimuse vastuses.

Kohtulikk inventuurimenetlust reguleerivad tsiviilkohtumenetluse seadustiku V raamatu XVI jao sätted (artiklid 1082–1130), mis kehtivad vajalike muudatustega ka notariaalse inventuurimenetluse suhtes (13. septembri 2019. aasta seaduse nr 117/19 lisas avaldatud notariaalse inventuuri korra artikkel 2).

Abieluvara jagamise inventuurimenetlus hõlmab järgmisi etappe: algetapp, vastuväidete esitamine ja kohustuste kontrollimine, huvitatud isikute eelnev ärakuulamine, eelmäärus ja huvitatud isikute kohtumine (*conferência de interessados*), jagamiskava ja seda kinnitav otsus, lõppetapid.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kinnisasja kinnistamiseks tuleb esitada kinnistusametile kinnistamisavaldus, millele on lisatud tõendavad dokumendid. Üldjuhul nõutakse järgmisi dokumente: notariaalakt; kinnistu andmed (*caderneta predial*); tempelmaksu ja munitsipaalomandimaksu tasumise tõend; hüpoteegi kustutamine, kui see on asjakohane. Kui need dokumendid on juba kinnistusametis registreeritud, tuleb esitada üksnes viited nendele.

Kui avalduse esitab avaldaja esindaja, tuleb avaldusele ühtlasi lisada avaldaja volikiri. Kinnistusregistri seadustiku artikli 39 kohaselt ei pea aga advokaadid, notarid ega õigusnõunikud (*solicitadores*) kinnistamisavalduse esitamisel volikirja lisama.

Avaldajad, kellel on digisertifikaat (Portugali ID-kaardiga kodanikud ning kutseliitudes nõuetekohaselt registreeritud advokaadid, notarid ja õigusnõunikud), saavad esitada kinnistamisavalduse ja vajalikud lisadokumendid internetis. Ilma digisertifikaadita avaldajad saavad avalduse isiklikult kinnistusregistrisse kohale viia või postiga saata.

Teave kinnistamismenetluse ja sellega kaasnevate kulude kohta on kättesaadav aadressil

 <https://justica.gov.pt/Servicos/Pedir-registo-predial>.

Portugali tsiviilseadustiku ja muude eespool osutatud õigusaktide kehtivad versioonid on portugali keeles kättesaadavad järgmisel aadressil:

 [Código Civil](#)

 [Código do Registo Civil](#)

 [Código do Registo Predial](#)

 [Código de Processo Civil](#)

 [Regime do Inventário Notarial](#)

Lõppmärkus

Käesolev teabeleht sisaldab üldteavet; see ei ole ammendav ega kontaktpunkti, tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusala koostöö võrgustiku, kohtute ega ühegi muu kasutaja jaoks siduv. Alati tuleb tutvuda kohaldatavate õigusaktide kehtivate versioonidega. Siin esitatud teave ei asenda õiguspraktikult saadavat õigusnõu.

Viimati uuendatud: 06/10/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Sloveenia

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Jah.

Abikaasade vararežiimid on reguleeritud Sloveenia Vabariigi perekonnaseadustikuga (*Družinski zakonik Republike Slovenije* (DZ)).

Abikaasade suhtes kohaldatakse seadusjärgset abikaasade vararežiimi, välja arvatud juhul, kui nad sõlmivad lepingu teistsuguse vararežiimi kohta. Viimasel juhul kohaldatakse nende suhtes lepingulist abikaasade vararežiimi.

Seadusjärgne abikaasade vararežiim hõlmab varaühisust abikaasade ühisvara puhul ja varalahusust kummagi abikaasa isikliku vara puhul.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad või tulevased abikaasad saavad oma varasuhet korraldada lepinguga. Varasuhet reguleerivad lepingud on sellised lepingud, milles abikaasad määravad kindlaks seadusjärgsest vararežiimist erineva režiimi.

Sellistes lepingutes võivad nad ühtlasi kokku leppida erinevate vararežiimide kasutamises abielu ajal ja võimaliku lahutuse korral. Lepingud, mille abikaasad sõlmivad varaliste õiguste ja kohustuste kohta, peavad olema notariaalselt tõestatud. Lepinguline abikaasade vararežiim kehtib abikaasade suhtes alates seda režiimi käsitleva lepingu sõlmimisest, kui abikaasad pole kokku leppinud teisiti. Tulevaste abikaasade sõlmitud abieluvareleping vararežiimi kohta jõustub abiellumise kuupäeval või päev pärast abiellumist, nagu tulevased abikaasad on abieluvarelepingus kokku leppinud. Abikaasade vararežiime käsitlevad lepingud tuleb kanda sellise lepingute registrisse. Kui abikaasade vararežiimi käsitlevat lepingut nimetatud registrisse ei kanta, siis eeldatakse, et suhetes kolmandate isikutega reguleerib abikaasade varalist suhet seadusjärgne abikaasade vararežiim.

Abikaasad peavad teineteist oma varalisest olukorrast teavitama enne abikaasade vararežiimi käsitleva lepingu sõlmimist. Kui nad seda ei tee, võidakse leping kohtus vaidlustada.

3 Kas varasuhete korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Ei. Abikaasad peavad aga teavitama teineteist oma varalisest olukorrast enne abikaasade vararežiimi käsitleva lepingu sõlmimist. Kui nad seda ei tee, võidakse leping kohtus vaidlustada.

4 Millised on abielulahutuse, lahusel või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhetele?

Abielu lõpetamise korral abikaasade ühisvara jagatakse.

Kui abikaasade vararežiimi lepingus, millega abikaasad loobuvad seadusjärgsest abikaasade vararežiimist, pole sätestatud, kuidas abieluvara jagatakse, toimub selle jagamine vastavalt seadusjärgse abikaasade vararežiimi normidele, välja arvatud juhul, kui abikaasad lepivad kokku teisiti. Vara jagamisel tuginetakse olukorrale, mis valitses abikaasade vararežiimi käsitleva lepingu jõustumise ajal.

Üldjuhul jagatakse abieluvara võrdseteks osadeks, aga abikaasad võivad esitada tõendeid selle kohta, et nad on panustanud abieluvarasse erinevas ulatuses. Väheolulisi erinevusi abikaasade panuses abieluvarasse ei võeta arvesse.

Kui abieluvara osades on kokku lepitud või need on kindlaks määratud, võivad abikaasad leppida kokku vara jagamise korras. Jagamisena käsitatakse ka seda, kui abikaasad lepivad kokku, et neist saavad vara kaasomanikud vastavalt oma osade suurustele abieluvaras.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ühe abikaasa surm abikaasade vararežiimi ei mõjuta.

Surnud abikaasa vara suhtes algatatakse pärimismenetlus.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhtega seotud asjades?

Abikaasade vararežiime käsitlevad vaidlused lahendatakse kohtus.

7 Millised on abikaasade varasuhtest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Abikaasade ühised kohustused on sellised kohustused, mis on üldiste õigusaktide kohaselt mõlemale abikaasale siduvad, kohustused, mis on tekkinud seoses abieluvaraga, ning kohustused, mis on ühel abikaasal tekkinud seoses teise abikaasaga koos elamisega kaasnevate vajadustega või perekonna vajadustega. Abikaasad vastutavad nende kohustuste eest solidaarselt oma ühisvaraga ja kummagi abikaasa isikliku varaga.

Abikaasa võib nõuda teiselt abikaasalt hüvitist, kui ta on maksnud ühise kohustuse täitmisel rohkem kui oma osa kohustusest.

Abikaasa isiklikud kohustused on sellised kohustused, mis olid tal enne abielu sõlmimist ja mis tekkisid tal pärast abielu sõlmimist, kuid mis ei ole perekonnaseadustiku artikli 82 lõike 1 kohaselt ühised kohustused.

Abikaasa vastutab isiklike kohustuste eest oma isikliku varaga ja oma osaga ühisvarast.

Kui abikaasade vararežiimi käsitlevat lepingut nimetatud registrisse ei kanta, siis eeldatakse, et suhetes kolmandate isikutega reguleerib abikaasade varalist suhet seadusjärgne abikaasade vararežiim.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Abielu lõpetamise korral abikaasade ühisvara jagatakse. Abielu ajal on võimalik abieluvara jagada lepinguga või ühe abikaasa taotluse alusel.

Need lepingud hõlmavad kõiki abikaasade vahelisi kokkuleppeid abieluvara ulatuse kohta. Kui abikaasade vararežiimi lepingus, millega abikaasad loobuvad seadusjärgsest abikaasade vararežiimist, pole sätestatud, kuidas abieluvara jagatakse, toimub selle jagamine vastavalt seadusjärgse abikaasade vararežiimi eeskirjadele, välja arvatud juhul, kui abikaasad lepivad kokku teisiti. Vara jagamisel tuginetakse olukorrale, mis valitses abikaasade vararežiimi käsitleva lepingu jõustumise ajal.

Enne kui määratakse kindlaks kummagi abikaasa osa abieluvaras, tehakse kindlaks nende võlad ja nõuded seoses abieluvaraga.

Kummagi abikaasa osa abieluvaras võidakse kindlaks määrata abikaasade kokkuleppel või otsustada kohtus ühe abikaasa taotluse alusel.

Üldjuhul jagatakse abieluvara võrdseteks osadeks, aga abikaasad võivad esitada tõendeid selle kohta, et nad on panustanud abieluvarasse erinevas ulatuses. Väheolulisi erinevusi abikaasade panuses abieluvarasse ei võeta arvesse.

Vaidluses, mis käsitleb abikaasade osasid abieluvaras, võtab kohus arvesse juhtumi kõiki asjaolusid, eelkõige kummagi abikaasa sissetulekut; abi, mida üks abikaasa annab teisele; laste hooldusõigust; majapidamistööde tegemist; kodu ja perekonna eest hoolitsemist; vara säilitamise eest hoolitsemist ning mistahes muus vormis tööd ja koostööd abieluvara haldamisel, säilitamisel ja suurendamisel.

Kui abieluvara osades on kokku lepitud või need on kindlaks määratud, võivad abikaasad leppida kokku vara jagamise korras. Jagamisena käsitatakse ka seda, kui abikaasad lepivad kokku, et neist saavad vara kaasomanikud vastavalt oma osade suurusele abieluvaras.

Kui vara jagamise korras kokkuleppele ei jõuta, jagab kohus vara, tuginedes abieluvara jagamist reguleerivatele normidele.

Abieluvara jagamisel antakse abikaasa taotlusel talle tema osa arvelt vara, mis on ette nähtud tema kutsetegevuse või muu tegevuse elluviimiseks või mis võimaldab tal elatist teenida.

Sama kehtib vara suhtes, mis on mõeldud üksnes ühe abikaasa isiklikuks kasutamiseks, aga mis pole tema isiklik vara.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kinnistusraamatut pidav kohus (*zemljiškoknjižno sodišče*) otsustab registreerimise lubamise üle, tuginedes dokumentidele, mis tõendavad registreeritava õiguse omandamise õiguslikku alust ja mis vastavad muudele õiguses sätestatud tingimustele.

Need dokumendid on sätestatud kinnistusraamatuseaduse (*Zakon o zemljiški knjigi* (ZZK-1)) artikli 40 lõikes 1.

Viimati uuendatud: 09/11/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Soome

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Soome abikaasade vararežiim põhineb varaühisuse edasilükkamise põhimõttel. See tähendab, et abielu ajal on vara eraldi, aga abielulahutuse korral jaotatakse vara abikaasade vahel võrdselt.

Abielu sõlmimine ei muuda abikaasade vara omandiõigust. Soome abieluseaduses (*Avioliittolaki* 234/1929) on sätestatud, et vara, mis kuulub abikaasale enne abiellumist, jääb selle abikaasa varaks ka abielu ajal. Vara, mille abikaasad omandavad abielu ajal pärandi või kingitusena jääb samuti nende varaks.

Lisaks varale on eraldi ka võlad, mis tähendab, et kumbki abikaasa vastutab üksi võlgade eest, mis tal on tekkinud enne abielu või selle ajal. Abikaasad vastutavad aga ühiselt võlgade eest, mis on ühel abikaasal tekkinud seoses perekonna ülalpidamisega.

Soome abikaasade vararežiimi kohaselt on kummalgi abikaasal abieluvaraõigus teise abikaasa varale. See tähendab, et abikaasal või lesel ja surnud abikaasa pärijatel on õigus poolele abikaasade netovarast, kui abieluvara abielu lõppedes jagatakse. Abieluvaraõigus hõlmab kogu vara, olenemata sellest, millal ja kuidas abikaasad selle vara enne abielu omandasid. Abikaasad võivad aga otsustada sellest õigusest loobuda, sõlmides abieluvarelepingu. Samuti ei kehti abieluvaraõigus sellise vara suhtes, mille abikaasa saab endale kinkelepingu, testamendi või kindlustushüvitise nõude alusel, milles on sätestatud, et vara saaja tulevasel abikaasal pole asjaomasele varale õigust.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad saavad sõlmida enne abiellumist või abielu ajal abieluvarelepingu. Abieluvareleping mõjutab seda, kuidas abieluvara jagatakse. Näiteks võivad abikaasad kokku leppida, et neil ei ole teise abikaasa varale abieluvaraõigust ja kummalegi abikaasale jääb tema vara. Samuti võivad abikaasad kokku leppida, et teatav vara jääb abieluvara jagamisest välja.

Abieluvareleping peab olema sõlmitud kirjalikult ning kuupäevastatud ja allkirjastatud. Ühtlasi peavad kaks sõltumatut isikut selle tõestama. Abieluvareleping jõustub, kui see on registreeritud kohalikus registriametis [*maistraatti*] (või alates 2020. aastast digi- ja rahvastikuandmete ametis [*Digi- ja väestötietovirasto*]).

3 Kas varasuhte korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Abieluseaduses on sätestatud teatavad piirangud seoses sellise vara haldamisega nagu abikaasade ühine kodu või vallasvara kodumajapidamises.

Abikaasa ei tohi ilma teise abikaasa kirjaliku nõusolekuta võõrandada kinnisvara, mis on mõeldud kasutamiseks abikaasade ühise koduna. Ilma teise

abikaasa nõusolekuta ei või abikaasa lõpetada üürilepingut ega võõrandada muid õigusi, mis võimaldavad vallata abikaasade ühise koduna kasutamiseks mõeldud korterit; vallasvara, mis on osa mõlema abikaasa kasutatavatest ühistest majapidamisesemetest; teise abikaasa kasutatavaid vajalikke töövahendeid ega vallasvara, mis on mõeldud teise abikaasa või laste isiklikuks kasutamiseks.

Abieluvara jagamist võib kohandada, kui vastasel juhul kaasneks jagamisega ebamõistlik tulemus või teise abikaasa ebaõiglane rahaline eelis. See tähendab, et üksikjuhtudel võidakse mõistlikel kaalutlustel kalduda kõrvale normidest, mida tavaliselt abieluvara jagamise suhtes kohaldatakse. Kui kaalutakse abieluvara jagamise kohandamist, tuleb pöörata erilist tähelepanu abielu kestusele, abikaasade tegevusele nende ühise majapidamise ning vara kogumise ja säilitamise heaks ning muudele võrreldavatele faktidele abikaasade finantsseisundi kohta.

Abieluvara jagamise kohandamisel võidakse nõuda, et ühel abikaasal ei oleks abieluvaraõigust teise abikaasa varale või et seda õigust piirataks; et teatav vara jäetaks abieluvara jagamisel täielikult või osaliselt abieluvaraõiguse alt välja või et kogu vara või osa varast, mis on abieluvaralepingus teise abikaasa abieluvaraõiguse alt välja jäetud, loetaks vara jagamisel täielikult või osaliselt teise abikaasa abieluvaraõiguse alla kuuluvaks.

4 Millised on abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhtele?

Kui lahutusmenetlus on pooleli või kui abielu on lõppenud, tuleb abieluvara jagada, kui seda nõuab abikaasa või surnud abikaasa pärija. Sellise abieluvara jagamise korral järgitakse abieluvaraõigust, tehes kindlaks summa, mille peab teisele abikaasale andma see abikaasa, kelle netovara on suurem. Kui kummalgi abikaasal pole abieluvaraõigust teise abikaasa varale, siis tuleb abikaasade vara eraldada, mitte jagada. Kui abikaasadel on ühisvara, tuleb see vara abieluvara jagamise või abikaasade vara eraldamise korral taotluse alusel jagada.

Abieluvara võidakse jagada ka siis, kui välisriigis on tehtud lahusele käsitlev kohtuotsus abikaasade kohta, kelle abieluvaraasju reguleerib Soome õigus. Jagamist ei saa aga ellu viia, kui abikaasad pärast lahuseleotsust kooselu jätkavad.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ühe abikaasa surma korral järgitakse üldjuhul samu norme, mis kehtivad abielulahutuse korral.

Kui surnud abikaasast jääb maha otseseid pärijaid (lapsed või nende alanejad sugulased), võivad lesk ja surnud abikaasa pärijad taotleda abieluvara jagamist. Sellise abieluvara jagamise puhul on põhireegel jagada kogu vara võrdselt. Pool varast läheb üleelanud abikaasale ja teine pool jagatakse pärijate vahel. Kui aga lesel on rohkem vara kui surnud abikaasal, on tal õigus kogu oma vara endale jätta.

Kui abielu lõpeb abikaasa surmaga, aga surnud abikaasast ei jää maha otseseid pärijaid, pärib lesk surnud abikaasa kogu vara juhul, kui surnud abikaasa pole määranud testamendis kindlaks teisiti. Sellisel juhul ei jagata abieluvara esimesena surnud abikaasa ja üleelanud abikaasa varaks. Üldreegel on, et üksnes pärast mõlema abikaasa surma jagatakse viimasena surnud abikaasa vara võrdselt mõlema abikaasa pärijate vahel. Lesk ei tohi testamendiga pärandada seda osa, mis kuulub esimesena surnud abikaasa pärijatele.

Kui otsesed pärijad ei nõua pärandvara jagamist ja seda ei nõuta surnud abikaasa jäetud testamendi sätetes, võib üleelanud abikaasa kogu surnud abikaasa vara seda jagamata enda valdusse jätta. Üleelanud abikaasal on aga õigus jätta abikaasade ühine kodu ja mistahes ühised majapidamisesemed enda valdusse neid jagamata, kui tal pole teisi koduks sobivaid eluruumi.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhtega seotud asjades?

Soomes ei algata ametiasutused abieluvara seotud menetlusi omal algatusel. Kui abikaasad ei jõua jagamises kokkuleppele, määrab esimese astme kohus (*käräjäoikeus*) taotluse alusel abieluvara jagaja.

7 Millised on abikaasade varasuhtest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Reeglina ei piira abielu abikaasa õigust lepinguid sõlmida ning abielu ajal on mõlemal abikaasal õigus teha otsuseid oma vara kohta ilma teise abikaasa nõusolekuta.

Samuti ei vastuta abikaasa otseselt võla eest, mis on tekkinud teisel abikaasal. Abikaasad vastutavad aga ühiselt laenu eest, mille üks abikaasadest on ükski võtnud perekonna ühiseks kasutamiseks, ning abikaasade ühise korteri üüri maksmise eest. Abikaasad võivad lõpetada oma ühise korteri üürilepingu üksnes koos, isegi kui üürilepingu allkirjastas vaid üks abikaasadest.

Abieluseadus kaitseb võlausaldajate õigusi, nii et abikaasa ei saa abieluvara jagamisel loobuda oma õigustest viisil, mis on võlausaldajatele siduv. Kui abieluvara jagamisel on üks abikaasa andnud teisele abikaasale või teise abikaasa pärijatele üle vara, mille väärtus ületab oluliselt seda, mille ta oleks pidanud üle andma, võidakse üleantu tagasi nõuda ja pankrotivarasse arvata.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Soomes ei algata ametiasutused abieluvara seotud menetlusi omal algatusel. Kui lahutusmenetlus on pooleli või kui abielu on lõppenud, tuleb abieluvara jagada, kui seda nõuab abikaasa või surnud abikaasa pärija. Kui kummalgi abikaasal pole abieluvaraõigust teise abikaasa varale, siis tuleb abikaasade vara jagamise asemel eraldada.

Kui abieluvara jagatakse lahutuse tõttu, on põhireegel jagada kogu vara võrdselt, välja arvatud juhul, kui abikaasad on sõlminud abieluvaralepingu.

Abieluvara jagamist võib ka kohandada, kui vastasel juhul kaasneks jagamisega ebamõistlik tulemus. Vara jagamise või eraldamise korral tuleb taotluse alusel ühtlasi jagada abikaasade ühisvara.

Kui abielu lõpeb ühe abikaasa surmaga ja surnud abikaasast jääb maha otseseid pärijaid (lapsed või nende alanejad sugulased), võivad lesk ja surnud abikaasa pärijad taotleda abieluvara jagamist. Sellise jagamise puhul on põhireegel jagada kogu vara võrdselt. Pool varast läheb üleelanud abikaasale ja teine pool jagatakse pärijate vahel. Kui aga üleelanud abikaasal on rohkem vara kui surnud abikaasal, on üleelanud abikaasal alati õigus kogu oma vara endale jätta. Kui abielu lõpeb abikaasa surmaga, aga surnud abikaasast ei jää maha otseseid pärijaid, pärib üleelanud abikaasa surnud abikaasa kogu vara juhul, kui surnud abikaasa pole määranud testamendis kindlaks teisiti. Üldreegel on, et üksnes pärast mõlema abikaasa surma jagatakse viimasena surnud abikaasa vara võrdselt mõlema abikaasa pärijate vahel.

Abikaasad võivad jagamise ise vastastikusel kokkuleppel ellu viia (kokkuleppel jagamine). Kui pooled ei jõua kokkuleppele, viib jagamise ühe abikaasa taotlusel ellu kohtu määratud jagaja (kohtulik jagamine).

Kui jagamine toimub kokkuleppel, tuleb jaotust kuupäevastatud ja allkirjastatud dokumendis kajastada. Ühtlasi peavad kaks sõltumatut isikut selle tõestama. Kui jagamise viib ellu kohtu määratud jagaja, tuleb jaotust kajastada jagaja allkirjastatud dokumendis.

Selle dokumendi võib esitada registreerimiseks kohalikule registriametile (alates 2020. aastast digi- ja rahvastikuandmete amet). Jagamisdokumentide registreerimine kaitseb mõlemat abikaasat teise abikaasa võlausaldajate nõuete eest; see ei mõjuta muul viisil poolte vahelise varade jaotuse kehtivust.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kinnisasja omandiõiguse registreerimiseks tuleb õiguse registreerimist taotleda. Registreeritud õigus kantakse avalikku kinnistus- ja hüpoteegiregistrisse. Kui kinnisasja omandiõigus on registreeritud, esitatakse omandiõiguse tõendil uue omaniku nimi.

Kui kinnisasja omandiõigus vara jagamise või eraldamise tõttu muutub, tuleb omandiõiguse registreerimise taotlemiseks saata Soome maamõõduametile [*Maanmittauslaitos*] vara jagamise või eraldamise lepingu originaal, vara jagamise põhjendus (nt esimese astme kohtu teatis lahutusmenetluse algatamise kohta) ning üleandmismaksu tasumise tõend.

Abielu lõpetamise tõttu jagatava kinnisasja omandiõiguse registreerimise tähtaeg algab jagamise jõustumise päeval. Omandiõiguse registreerimise tähtaeg on kuus kuud.

Viimati uuendatud: 15/02/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Abikaasade varasuhe - Rootsi

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?

Jah, selline süsteem on olemas. See hõlmab norme abikaasadevahelise üllalpidamiskohustuse kohta nii abielu ajal kui ka pärast abielu lõppemist. See hõlmab ka norme abikaasade selliste õiguste ja kohustuste kohta nii abielu ajal kui ka pärast abielu lõppemist, mis on seotud eri liiki varade, võlakohustuste, ühise eluaseme ja selle sisustuse ning abikaasade kingitustega teineteisele.

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasadel võib olla kaht liiki vara: ühis- (*giftorättsgods*) ja lahusvara (*enskild egendom*). Varaühisus on kõige tavalisem varasuhe ja kehtib siis, kui ei ole otsustatud teisiti. Peamine reegel on: varaühisuse korral vara jagatakse, kui üks abikaasast sureb või abielu lahutatakse. Lahusvara seevastu ei jagata abikaasade vahel. Lahusvara võib olla saadud:

a) abieluvaralepingu (*äktenskapsförord*) alusel. Leping peab olema kirjalik ja see tuleb registreerida maksuametis (*Skatteverket*);

b) kingitusena;

c) testamendiga;

d) elu-, õnnetusjuhtumi-, tervise- või pensionikindlustuse alusel.

3 Kas varasuhete korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Jah, on piiranguid. Näiteks on olemas õigusnormid, mis kaitsevad abikaasade ühist eluaset ja selle sisustust abielu ajal. Üks abikaasa ei tohi ühist kodu teise abikaasa nõusolekuta müüa, üürile anda ega muul viisil käsutada. Need normid kehtivad isegi siis, kui tegemist on abieluvaralepingu alusel tekkinud lahusvaraga. Ühisvara jagamise korral lähevad abikaasade ühine eluase ja selle sisustus selle abikaasa omandisse, kellel on neid rohkem vaja. See on nii isegi juhul, kui kõnealune vara kuulub teise abikaasa ainuomandisse. Kui sel viisil ühe abikaasa omandisse määratava vara väärtus on suurem kui selle abikaasa osa enne vara jagamist, on tal ikkagi õigus võtta vara enda omandisse, kui ta maksab teisele abikaasale oma osa ja tema omandisse määratud vara vahe. Teine näide: üleelanud abikaasal on õigus saada varast teatav miinimumsumma raha. See on nii isegi juhul, kui surnud abikaasa vara oli lahusvara ja ta oli testamendiga pärandanud kogu oma vara kellelegi teisele.

4 Millised on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhetele?

Rootsi õigusnormide kohaselt on võimalik ainult lahutus. Lahutuse õiguslik tagajärg on vara jagamine. Ühel abikaasast võib olla vähemalt teatava ajavahemiku jooksul ka õigus elatisele.

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Vara jagatakse: surnud abikaasa pärand jagatakse tema pärijate ja üleelanud abikaasa vahel. Paari ühised lapsed ja nende lapsed ei päri siiski enne, kui mõlemad abikaasad on surnud.

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhetega seotud asjades?

Abikaasad võivad vara ise jagada. Kui nad on ühel meelel, on ainus nõue, et vara jagamise kohta koostatakse kirjalik leping ja selle allkirjastavad mõlemad pooled. Kui pooled ei saavuta üksmeelt, võib kohus määrata vara jagaja (*bodelningsförrättare*), kelle otsuse võivad pooled kohtus vaidlustada.

7 Millised on abikaasade varasuhetest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Kumbki abikaasa vastutab oma võlgade tasumise eest ise. Ühe abikaasa võlausaldajal ei ole seega õigust nõuda, et tema nõue täidetakse teise abikaasa vara arvelt, sõltumata sellest, kas tegemist on ühisvaraga või teise abikaasa lahusvaraga. Samuti on olemas õigusnormid, mis kaitsevad võlausaldajaid selle eest, et abikaasad teevad ühiselt vara võlausaldajale kättesaamatuks. Näiteks ei saa üks abikaasa otsustada, et tema lahusvara kuulub ühisvara hulka, kui sellise otsuse eesmärk on vältida võlausaldaja nõuete täitmist.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Peamine reegel on: varaühisuse korral vara jagatakse, Sellel reeglil on siiski mitu erandit. Kumbki abikaasa võib varaühisuse korral võtta ühisvarast nii suure osa, kui moodustavad tema võlad. Kumbki abikaasa võib samuti võtta oma riided ja isiklikud asjad, aga ka saadud kingitused. Ühisvara hulka ei kuulu ka õigus töödandja- ja vanaduspensionile ning teataval määral erapensionid. Selle vara väärtus, mis jääb üle ühisvarast, jagatakse põhimõtteliselt abikaasade vahel võrdselt. Jagamisel võetakse arvesse seda, kes on kõnealuse vara omanik. Nagu eespool öeldud, on olemas teatavad õigusnormid, mida kohaldatakse ühise eluaseme ja selle sisustuse suhtes.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kõik kinnisasju käsitlevad kokkulepped tuleb registreerimistaotluse alusel registreerida katastri- ja kinnistusametis (*Lantmäteriet*). Registreerimist taotleb tavaliselt kinnisasja ostja. Koos taotlusega tuleb esitada originaaldokumendid.

Viimati uuendatud: 10/11/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.